

ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΟΙΝΩΝΩΜΕΝ

ΑΚΡΙΒΗΣ ΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΩ ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀναίρεσις σχετικῶν ἀντιπαραδοσιακῶν ἄρθρων, δημοσιευθέντων
εἰς τὰ περιοδικά: ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ καὶ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ.

«Ἡμεῖς ἄλλο μέτρον δὲν ἔχομεν εἰς τὴν μετάληψιν παρὰ μόνον τοὺς ἰ κανόνας τῶν Ἀποστόλων καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἤθουν νὰ κοινωνῶμεν, ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ ἢ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ, καθὼς διαλαμβάνει ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἢ τοῦλάχιστον ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟΚΤΡΙΑΚΟΝ καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτασίμους ἡμέρας». (Ἅγιοι Μακάριος Κορίνθου καὶ Νικόδημος Ἀγιορείτης).

«...τὸν οὐδὲν συνειδὸτα φαῦλον καθ' ἐκάστην δεῖ προσεῖναι τὴν ἡμέραν». (Ἰ. Χρυσόστομος).

ΠΟΤΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΟΙΝΩΝΩΜΕΝ

ΑΚΡΙΒΗΣ ΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΩ ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀναίρεσις σχετικῶν ἀντιπαραδοσιακῶν ἄρθρων, δημοσιευθέντων
εἰς τὰ περιοδικά: ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ καὶ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ.

«Ἡμεῖς ἄλλο μέτρον δὲν ἔχομεν εἰς τὴν μετάληψιν παρὰ μόνον τοὺς ἰ. κανόνας τῶν Ἀποστόλων καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἧγουν νὰ κοινωνῶμεν, ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ ἢ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ, καθὼς διαλαμβάνει ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἢ τοῦλάχιστον ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟΚΤΡΙΑΚΟΝ καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτασίμους ἡμέρας». (*Ἅγιοι Μακάριος Κορίνθου καὶ Νικόδημος Ἀγιορείτης).

«...τὸν οὐδὲν συνειδότα φαῦλον καθ' ἐκάστην δεῖ προσιέναι τὴν ἡμέραν». (Ἰ. Χρυσόστομος).

Λίαν ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη, χαίρους ἐν Κυρίῳ πάντοτε.

Ἔλαβον πρὸ καιροῦ τὴν ἐπιστολήν σου ὡς καὶ τὰ ἐν αὐτῇ συνημμένα καὶ σ' εὐχαριστῶ θερμῶς. Ὡς θ' ἀντελήφθης καλῶς, ἡ ἀργοπορία τῆς παρούσης ἀπαντήσεώς μου ὠφείλετο εἰς λόγους προτεραιότητος καὶ μόνον, διότι ἔπρεπε ἐν τῷ μεταξὺ ν' ἀνταποκριθῶ καὶ εἰς ἑτέρας μου ὑποχρεώσεις.

Διὰ τὰ τεθέντα ἐρωτήματά σου ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἄρθρα τὰ δημοσιευθέντα εἰς ΑΓΙΟΝ ΣΙΜΩΝΑ¹ καὶ ΦΩΝΗΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ², θὰ ἠδυνάμην εὐχερῶς νὰ σέ παραπέμψω εἰς τὰς σχετικὰς σελίδας τοῦ βιβλίου μου Η ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ (περαιτέρω χάριν συντομίας θὰ σημειοῦται ὡς Ε.Σ.), καθ' ὅσον ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀνωτέρω ἀρθρογράφων ἀνατρέπονται ἐκεῖ μετὰ πάσης λεπτομερείας. Καὶ εἶναι ἀληθές, ὅτι οὐδέποτε θὰ εἶχε τὴν δυνατότητα τσαούτης ποικιλίας καὶ ἐνημερότητος τὸ ἀνωτέρω ἔργον, ἐὰν ἄλλοι, ἐνωρίτερον τῶν ἐν λόγῳ ἀρθρογράφων καὶ πλέον ἱκανώτεροι τούτων, δὲν εἶχον ἐπιχειρήσει πάση θυσίᾳ νὰ συγκρατήσουν τὰ ἐκ θεμελίων κλονιζόμενα καὶ εἰς σωρὸν κινδυνεύοντα ὁσημέραι νὰ σωριασθοῦν ἦθη καὶ ἔθιμα «τῆς ἀγγελολομορφου πλάνης» τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀραιᾶς προσελεύσεως ἐν τῷ Ποτηρίῳ τῆς Ζωῆς, ἕνεκα δῆθεν μείζονος σωματικῆς προετοιμασίας...

Ἐπειδὴ ὅμως γνωρίζω ὅτι ὁ ἐλεύθερος χρόνος σου εἶναι πολὺ περιορισμένος, θὰ σοῦ ἀναπτύξω ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιστολῇ μου μετὰ πάσης δυνατῆς συντομίας τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχειρηθείσης διαστροφῆς, ἣτις συνιστᾷ πλέον καθαρὰν ἐτεροδιδοσκαλίαν, δημοσιευθεῖσαν μάλιστα καὶ εἰς ὀρθόδοξα περιοδικά, σεμνυόμενα διὰ τὴν αὐστηρὰν καὶ παραδοσιακὴν των γραμμὴν!...

Ὡς καὶ ἄλλοτε σοῦ ἔγραψα, θὰ προετίμων μετὰ τοῦ Μ. Βασιλείου,

1. «Τὸ θέμα τῆς θείας Κοινωνίας μετὰ νηστείας», ὑπὸ Ἠλία Μοναχοῦ Ἀγιανανίτου, σελ. 18 - 22 τοῦ τεύχους Σεπτ. - Ὀκτ. 1973.

2. «Ἡ νηστεία πρὸ τῆς θείας κοινωνίας», ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπ. ΓΟΧ κ. Αὐξεντίου, σελ. 7 - 9 τοῦ φύλλου τῆς 25 Δεκ. 1973. Ὡς θὰ παρετήρησες, ἴσως, ἀμφοτέρω ἀποφεύγουν ν' ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ κυρίως θέμα, ἥτοι τὴν νηστείαν πρὸ τῆς ΣΥΝΕΧΟΤΣ θείας μεταλήψεως, μεταφέροντες τοῦτο εἰς τὸ γενικῶς νηστεύειν πρὸ τοῦ μεταλαβεῖν, πρὸς δημιουργίαν συγχύσεως, δεδομένου ὅτι ἡμεῖς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς σχετικῆς δημοσιογραφίας μας ἐτονίσσαμεν τὰς διαφορὰς τῶν δύο τούτων τάξεων.

νά μὴ ἀπαντῶ «τοῖς καθωπλισμένοις τῷ ψεύδει» ἀντιπάλους μου, διότι οὐδέποτε οὗτοι θὰ παύσουν τὰς κατ' ἑμοῦ συγγραφάς των, συνεχῶς μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῶν ἐπιχειρημάτων των νέα τοιαῦτα καὶ πλέον τῶν πρώτων ἀπέχοντα πάσης ἀληθείας καὶ σοβαρότητος ἐφευρίσκοντες, προκειμένου ν' ἀποδείξουν τὸ φῶς... σκότος καὶ τὴν ἀλήθειαν... πλάνην! Ἐπειδὴ ὅμως τὸ «διελέγχειν τοὺς συκοφάντας» ἀποτελεῖ καθῆκον παντὸς ἀγαπῶντος τὴν ἀλήθειαν, θὰ προσπαθῆσω διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν τὸ ἄχαρι αὐτὸ ἔργον τῆς ἀναιρέσεως, οὐχὶ βεβαίως καὶ πάλιν μὲ σκοπὸν νὰ πείσω τοὺς ἀντιφρονοῦντας — τοῦτο μόνον ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ — ἀλλὰ νὰ διασφαλίσω τοὺς ἀπλουστεροὺς τῶν ἀναγνωστῶν τῶν ἀνωτέρω περιοδικῶν ἐκ τοῦ ἰοῦ τῆς προσφερθείσης ἑτεροδιδασκαλίας, διακονῶν συγχρόνως μίαν ἐπ' αἰῶνας πολεμουμένην διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας μας, οὐχὶ δυστυχῶς ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς θεραπευτάς, φεῦ, τῶν ἱερῶν της παραδόσεων!...

Θ' ἀρχίσω, λοιπόν, μὲ τὸ ἄρθρον τοῦ π. Ἡλία Ἀγιαννανίτου, διὰ νὰ τελειώσω μὲ τὸ ὑπογράφεν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπ. Γ.Ο.Χ. κ. Αὐξεντίου.

Περὶ νηστείας καὶ ἐγκρατείας

Ἐν πρώτοις πρὸς ἐντυπωσιασμὸν τοῦ ἀναγνώστου ὁ π. Ἡλίας, ὅπως ψευδῶς, μὲ παρουσιάζει ὡς ...καινοτόμον «ἀρνούμενον τὸν παιδαγωγικὸν χαρακτῆρα τῆς νηστείας πρὸ τῆς θείας κοινωνίας!» Ὁμολογῶν ἐπίσης ὅτι ἐμελέτησε τὸ ἔργον μου καὶ ἐπιθυμῶν ἐν μιᾷ προτάσει ν' ἀναπτύξῃ τὸ περιεχόμενόν του, γράφει: «Τὸ θέμα λοιπὸν τὸ ὁποῖον προβάλλεται πρὸ ἡμῶν ὡς πρόβλημα πρὸς λύσιν, εἶναι, ἐὰν ὑποχρεοῦται ἢ ὄχι ὁ πιστὸς νὰ ὑποβληθῇ εἰς εἰδικὴν προετοιμασίαν, συνισταμένην σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκ νηστείας, προκειμένου οὗτος νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν μετάληψιν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ὁ π. Θεοδόρητος διὰ τοῦ ἔργου του προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ τὸ ὄχι...» (σ. 18β).

Ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν παραποιήσεις τῆς ἀληθείας καὶ διαστροφὴν πρώτου μεγέθους, δὲν θ' ἀπαιτηθῆ, φρονῶ, κόπος πολὺς πρὸς ἀπόδειξιν. Σοῦ παραθέτω εὐθύς κατωτέρω σχετικὴν περικοπὴν τοῦ ἔργου μου, ἀναφερομένη ἀκριβῶς εἰς τὴν ἀπαιτούμενην σωματικὴν προετοιμασίαν οὐ μόνον τῶν συνεχῶς ἀλλὰ καὶ ἀραιῶς μεταλαμβάνόντων. «Ἡ παρατηρουμένη αὕτη διάφορος τάξις τῶν πιστῶν... δημιουργεῖ κλίμακά τινα ὡς πρὸς τὴν σωματικὴν προετοιμασίαν, ἣτις ἀρχεται διὰ μὲν τοὺς τακτικῶς καὶ ἀδιορίστως κοινωνοῦντας ἐκ τῆς ἐγκρατείας, περατοῦται δὲ διὰ τοὺς ἀραιῶς ἢ καθ' ὠρισμένα διαστήματα (κοινωνοῦντας) διὰ τῆς ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΑΝΑΛΟΓΩΝ ΗΜΕΡΩΝ...» (σελ. 74 & 198).

“Όταν δ’ αναλογισθῆ τις ὅτι τὴν παρομοίαν κατηγορίαν εἶχεν ἑκοτομῖσει μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὁ Μοναχὸς π. Παῦλος ἐκ τῶν στηλῶν τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ, καὶ τὴν ὁποῖαν ἔχω ἐν πλάτει ἀναιρέσει εἰς τὸ φυλλάδιον: ΟΤΑΝ ΑΙ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΓΙΝΩΝΤΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ... ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ», ὡς καὶ εἰς σχετικὴν ἀπάντησίν μου πρὸς τὸν αὐτὸν Μοναχὸν ἐν τῷ περιοδικῷ Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ (φύλλον 15 Σεπτ. 1973 σ. 11 - 14), ἀντιλαμβάνεσαι τὸ μέγεθος τῆς πνευματικῆς πτώσεως τοῦ νέου ἐπικριτοῦ μου, ὅστις μάλιστα εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου του δὲν ἐδειλίασε νὰ γράψῃ καὶ τὸ ἐξῆς: «Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο, διότι ἀσφαλῶς δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἀποφύγω τὸν πειρασμὸν τῆς κατακρίσεως!». . . Ἐὰν τὸ καθαρὸν ψεῦδος δὲν ἀποτελῆ κατάκρισιν, τότε ἀσφαλῶς ὁ π. Ἠλίας οὐδέποτε θὰ αἰσθανθῆ ὅτι κατακρίνει τὸν ἀδελφόν του. . . Πῶς εἶναι ἐπίσης δυνατόν ν’ ἀρνοῦμαι τὸν παιδαγωγικὸν χαρακτῆρα τῆς πρὸ τῆς θείας Μεταλήψεως νηστείας, ὡς κατηγορήθην, ὅταν ἐν σελ. 75 τῆς Ε.Σ. γράφω. «Ἐκ τῶν ἀνωτέρω σαφῶς καταφαίνεται, ὅτι ἡ, ὡς προεργέθη, ἀνάλογος ἐφαρμογὴ τόσον τῆς ἐγκρατείας ὅσον καὶ ΤΗΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ἀποτελοῦν ὄντως τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὴν σωματικὴν προετοιμασίαν τοῦ πιστοῦ καὶ τὴν προσέλευσιν αὐτοῦ εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν».

Ὁ ἄγ. Νικόδημος ἀναφέρων εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῆς ἐρμηνείας τοῦ ΙΓ’ Κανόνος τῆς ΣΤ’ Οἰκουμενικῆς ὅτι: «. . . εἶναι ἀρκετὴ εἰς αὐτὴν (τὴν θ. κοινωνίαν δηλ.) ἡ τριήμερος νηστεία. . . οἱ δὲ δυνάμενοι νηστεύειν πρὸ αὐτῆς καὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα καλῶς ποιοῦσιν», οὐδὲν ἕτερον ἐπεθύμει νὰ τονίσῃ, παρὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ προετοιμάζωνται σωματικῶς οἱ ἀραιῶς (πρόσθετες καὶ ἔγγαμοι) καὶ κατὰ μῆνα τοῦλάχιστον μεταλαμβάνοντες. Πόθεν συμπεραίνω τοῦτο; Ἐκ τῶν ἰδίων λόγων τοῦ ὁσίου πατρός, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ὑποσ. 1. τοῦ Θ’ Ἀπ. Κανόνος: «Ἀλλὰ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ὁμολογία (σ. ΙΙΙ) λέγει, ὅτι οἱ εὐλαβέστεροι Χριστιανοὶ νὰ ἐξομολογοῦνται κάθε μῆνα. Εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον, προσθέτει ὁ ἅγιος πατήρ, ὅτι καὶ νὰ κοινωνοῦν ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ὅμως μὲ τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν τῆς συντριβῆς. . . καὶ τῆς κατὰ δύναμιν νηστείας, περὶ ἧς ὄρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ΙΓ’ τῆς Ἑκτης». Τί σαφέστερον τούτου, διὰ τὸν ἐπιθυμοῦντα, ἐννοεῖται, νὰ ἀναγινώσκῃ ἀμερολήπτως καὶ ἀπαθῶς τοὺς λόγους τῶν ἁγίων πατέρων; Διὰ τοὺς συνεχῶς ὅμως μεταλαμβάνοντας πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἀπαιτῆ ὁ ἅγιος πατήρ τὴν παρομοίαν σωματικὴν προετοιμασίαν, ὅταν αὐτὴν τὴν συχνότητα ἐννοῆ καὶ διδάσκῃ ὡς ἀκολούθως: «Ἡμεῖς ἄλλο μέτρον δὲν ἔχομεν εἰς τὴν μετάληψιν, παρὰ μόνους τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν Ἀποστόλων καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ,

ἤγουν νὰ κοινωνῶμεν, ἂν εἶναι δυνατόν, ΚΑΙ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ, Ἡ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ, καθὼς διαλαμβάνει ὁ Μ. Βασίλειος καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος, Ἡ ΤΟΤΛΑΧΙΣΤΟΝ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟΚΤΡΙΑΚΟΝ καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτασίμους ἡμέρας». (Περὶ συν. Μεταλήψεως, σ. 96, ἔκδ. 1961).

Ἐρωτῶμεν τὸν π. Ἠλία καὶ πάντα τοὺς δόμφρονάς του: Πῶς οἱ μεταλαμβάνοντες καθ' ἑκάστην, ἢ τέταρτον τῆς ἐβδομάδος, θὰ ἐφαρμύζουν προηγουμένως τὴν τριήμερον νηστείαν, ἢ ἔστω καὶ τῆς μιᾶς ἡμέρας; Πότε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὗτοι θὰ καταλύουν; Ἡ μήπως ἡ Ἐκκλησία τὴν συνεχῆ μετάληψιν συνέδεσεν ἀρρήκτως καὶ μετὰ τῆς συνεχοῦς νηστείας, ὥστε ὁ ἐπιθυμῶν νὰ τηρήσῃ τὴν πρώτην νὰ μὴ δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν δευτέραν; Ποῖος πατήρ ἢ ἱερόν κείμενον ἀναφέρει ποῦ τοιοῦτόν τι; Ὅταν διὰ θέματα πολὺ μικρότερα τοῦ παρόντος σημασίας οἱ ἅγιοι πατέρες προέβλεψαν καὶ μετὰ πολλῆς λεπτομερείας καὶ σοφίας συνεκρότησαν τὸ ὠραῖον οἰκοδόμημα τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως, πῶς ἦτο δυνατόν, λέγω, νὰ ἀμελήσουν δι' ἐν τοσαύτης σπουδαιότητος καὶ σοβαρότητος θέμα; Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οὔτε οἱ ἱεροὶ Κανόνες, οὔτε τις τῶν ἁγίων διηρημένους ἢ ὠμίλησεν περὶ τῆς «κατὰ δύναμιν νηστείας» ὡς σημαίνουσης ὀρισμένης μορφῆς δίαιταν, διότι ἐγνώριζον πολὺ καλῶς, ὅτι διὰ μὲν τοὺς συνεχῶς μεταλαμβάνοντας (ὡς π.χ. οἱ ἱερεῖς) αὕτη θὰ συνίστα τὴν ἀφ' ἑσπέρας ἐγκράτειαν τούτων, διὰ δὲ τοὺς ἀραιῶς, τὴν νηστείαν ἀναλόγων ἡμερῶν (κατὰ τὴν περίπτωσιν ἐκάστου), περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησα σαφῶς καὶ πλειστάκις. (Ε. Σ. σ. 151 - 203).

Ἀντιθέτως μάλιστα οἱ ἱεροὶ Κανόνες ὀρίζουν κατάλυσιν ἐν Σαββάτῳ, καίτοι ἐγνώριζον σαφῶς οἱ συντάξαντες αὐτοὺς ὅτι ἡ Κυριακὴ ἀποτελεῖ τὴν κατ' ἔξοχὴν ἡμέραν προσελεύσεως τῶν πιστῶν εἰς τὸ μυστήριον! Ποία τρανοτέρα ἀπόδειξις τούτου ἀπαιτεῖται προκειμένου ὁ π. Ἠλίας καὶ οἱ συμφωνοῦντες αὐτῷ ν' ἀντιληφθοῦν τὸ ἀντικανονικὸν καὶ ἀντιπαραδοσιακὸν τῆς διδαχῆς των;!... Διατί προσέχουν αὐτὸ ποῦ ὁ ἅγιος Νικόδημος προέτεινε διὰ τοὺς ἀραιῶς μεταλαμβάνοντας, καὶ μάλιστα οὐχὶ ὑπὸ μορφήν ἐντολῆς, ἀπορρίπτοντες ὁμῶς τοὺς ἀνωτέρω λόγους τοῦ αὐτοῦ πατρός, τοὺς ἐκφράζοντας τὴν πολιανῶς παράδοσιν καὶ πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοὺς «ἀδιορίστως» προσερχομένους εἰς τὸ μυστήριον; Πῶς ὁ π. Ἠλίας δὲν σκανδαλίζεται βλέπων συχνότατα τοὺς ἱερεῖς ποῦ τὸν μεταλαμβάνουν νὰ καταλύουν ἐκ πάντων ἀφ' ἑσπέρας καὶ τὴν πρωίαν νὰ λειτουργοῦν; Πῶς δὲν τοὺς συνέστησε τόσα ἔτη ποῦ ζῆ μαζὶ των, ὅτι ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις των ἀποτελεῖ ἀσέβειαν πρὸς τὸ μυστήριον, καὶ συνεπῶς διὰ νὰ λειτουργοῦν συνεχῶς πρέπει γὰ νηστεύουν καὶ συνεχῶς; Ἡ μήπως ἀπέφυγε νὰ τοὺς συστήσῃ τὰ ἀνωτέρω διότι ἐτύγχανον ἱερεῖς; Μὰ μήπως οἱ λαϊκοὶ καὶ πολλῶ μᾶλλον οἱ Μοναχοὶ δὲν ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα μὲ αὐτοὺς

ἀναφορικῶς πρὸς τὸ σημεῖον αὐτό; Ἐὰν ἀναγνώσῃ προσεκτικῶς τὰς σελ. 78 - 80 τοῦ περὶ συνεχοῦς Μεταλήψεως ἔργου τῶν γνωστῶν ἀγίων, διὰ ν' ἀντιληφθῆ πόσον ἐνάντια πρὸς αὐτοὺς διδάσκει καί... νομοθετεῖ.

Αἱ ὀρθόδοξοι ὁμολογίαι

Ἐὰν ἴδωμεν τώρα, ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη, καὶ τὸ φαινομενικῶς κυριώτερον ἐπιχείρημα τοῦ ἀναιρουμένου ἄρθρου, τὸ τῶν ὀρθοδόξων ἦτοι Ὁμολογιῶν. Ἐνταῦθα ἡ σύγχυσις ὑπερβαίνει πᾶν ὄριον! Γράφω τοῦτο, διότι ἐνῶ ὁ π. Ἡλίας ἐκλαμβάνει ταύτας, τὰς Ὁμολογίας Μογίλα καὶ Κριτοπούλου, ὡς περιεχούσας «μίαν συγκεκριμένην καὶ ὑπεύθυνον διατύπωσιν περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ προσέρχεται τις εἰς τὴν θεῖαν μετάληψιν» καὶ ὡς «ἐκφρασίαν τῆς παγιωθείσης τάξεως» ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐν τούτοις οὐδαμοῦ τοῦ ἄρθρου του μᾶς ἀναφέρει ποία εἶναι αὐτὴ ἡ ἐκφραζομένη διατύπωσις!...

Ἐξ αὐτῶν, ἡ μὲν τοῦ Μογίλα ὁμιλεῖ ἀπλῶς περὶ «νηστείας» πρὸ τῆς Θ. Μεταλήψεως, χωρὶς νὰ προσδιορίξῃ καθόλου αὐτήν, ἡ δὲ τοῦ Κριτοπούλου ἀναφέρει τὸ διάστημα μιᾶς καὶ μόνον ἡμέρας. Συνεπῶς πῶς αἱ ὀρθόδοξοι Ὁμολογίαι περιέχουν «συγκεκριμένην διατύπωσιν» περὶ τοῦ θέματός μας; Ἐφ' ὅσον δὲ καὶ ἐγὼ ὠμίλησα σαφῶς, καὶ μάλιστα πολὺ αὐστηρότερον τοῦ Κριτοπούλου περὶ νηστείας «ἀ ν α λ ὅ γ ω ν ἡ μ ε ρ ῶ ν», διὰ τοὺς ἀραιῶς προσερχομένους, πρὸς τί ἡ ἀναφορὰ τοῦ π. Ἡλίας εἰς τὰς ἀνωτέρω Ὁμολογίας; Ἐὰν ἠλήθευεν εἰς τὴν προηγουμένως ἀναιρεθεῖσαν κατηγορίαν του, ὅτι δηλ. ἀπορρίπτω τὴν περίπτωσιν προετοιμασίας διὰ νηστείας τῶν μελλόντων μεταλαβεῖν, τότε θὰ εἶχε κάποιον λόγον ἡ ἀναφορὰ τῶν ἀνωτέρω κειμένων, ὅταν ὁμως ἐξέφρασα ἐν πάσῃ πληρότητι καὶ σαφηνείᾳ τὴν «κατὰ δύναμιν νηστείαν» διὰ πάσας τὰς περιπτώσεις τῶν μεταληψομένων, δεχθεῖς καὶ τὴν νηστείαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν ὡς ἀ π α ρ α ι τ ῆ τ ο υ ς ὅ ρ ο υ ς δι' αὐτήν, τότε δὲν ἀποτελεῖ πασιφανῆ κακοπιστίαν ἡ ἀνωτέρω προσπάθειά του;

Ἐὰν μόνον διὰ νηστείας ἐπετρέπετο νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸ μυστήριον, ἀποκλειομένης παντελῶς τῆς περιπτώσεως τῆς ἐγκρατείας, τότε:

1) ΔΙΑΤΙ οἱ ἱεροὶ Κανόνες καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες συνιστοῦν, εἰ δυνατόν, «καθημερινὴν» θεῖαν μετάληψιν; διὰ νά... λιμαγχονήσουν τοὺς πιστούς;!

2) ΔΙΑΤΙ οἱ ἅγιοι ἐτόνισαν «κατὰ δύναμιν» νηστείαν, καὶ δὲν εἶπον: «διὰ νηστείας μιᾶς ἢ περισσοτέρων ἡμερῶν»; οὐχὶ διότι ἤθελον νὰ συμπεριλάβουν καὶ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐγκρατείας εἰς τὸν ἀνωτέρω ὅρον;

3) ΔΙΑΤΙ οἱ ἱεροὶ Κανόνες ἀπαγορεύουν τὴν ἐν Σαββάτῳ νηστείαν, ἐνῶ, ἐὰν μόνον διὰ νηστείας ἐπετρέπετο ἡ προσέλευσις εἰς τὸ μυστήριον, θὰ

ἔπρεπε ἀντιθέτως νὰ ἐπιβάλλου ν ταύτην ἐν Σαββάτῳ, δεδομένου ὅτι τὴν Κυριακὴν, ὡς εἶθισται, κοινωνοῦν οἱ πιστοί;

4) ΔΙΑΤΙ καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ὁμολογία τοῦ Κριτοπούλου, ὡς καὶ ἡ περὶ τριήμερου φράσις τοῦ ἁγίου Νικοδήμου ἀναφέρονται εἰς ἀραιῶς, εἰς ΑΝΑ ΜΗΝΑ ἤτοι καὶ πλέον κοινωνοῦντας; οὐχὶ διότι ἐπεθύμουν νὰ διαστείλουν τὴν περίπτωσιν τῶν συνεχῶς μεταλαμβανόντων, οἱ ὅποιοι πάντοτε θὰ ἐφαρμόζουσιν τὴν δι' ἐγκρατείας προσέλευσιν, κατὰ τὰ ἀνέκαθεν κρατήσαντα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον βλέπομεν σαφέστατα ἐκφραζόμενον εἰς τὴν πολιτείαν τῶν κληρικῶν;

5) ΔΙΑΤΙ οἱ ἅγιοι Μακάριος καὶ Νικόδημος ν' ἀντιφέρωνται πρὸς τοὺς Ἀγιορείτας τοῦ 18ου αἰῶνος, οἱ ὅποιοι ἐνήστευον ὀλόκληρον ἑβδομάδα πρὸ τῆς θείας Μεταλήψεως; Ἐὰν εἶναι καλὸν τὸ νὰ νηστεύῃ τις τρεῖς ἡμέρας διατὶ νὰ μὴν εἶναι κάλλιστον τὸ νὰ νηστεύῃ ὀλόκληρον ἑβδομάδα³; Οὐχὶ διότι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ προσέκρουον πρὸς τοὺς ἱερούς κανόνας, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταλήξουσιν εἰς τὸ «τρισεπάρατον», κατὰ τὸν Νεόφυτον, τετράκις τοῦ ἑνιαυτοῦ, καὶ τοῦτο διότι μὴ δυνάμενοι ν' ἀνθέξουσιν τὸ βάρος τῆς ἑβδομαδιαίας ἀνελαίου διαίτης πρὸ ἐκάστης θ. κοινωνίας, προετίμησαν νὰ καταργήσουσιν τὴν ἐλευθέραν καὶ δὴ συνεχῆ μετάληψιν, ὀρίσαντες τὰς ἡμέρας προσόδου τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ παραβῆ;

Διὰ τοῦτο ἡ κατὰ δύναμις νηστεία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σημαίη «τουλάχιστον μιᾶς ἡμέρας νηστεία ἄλλως ἀπαγορεύεται θεία μετάληψις», ἀλλὰ τὴν, κατὰ τὴν διάκρισιν τοῦ πνευματικοῦ καὶ τὴν περίπτωσιν τοῦ πιστοῦ σύμμετρον ἀποχὴν τῶν καταλυσίμων τροφῶν, ἧτις ἀποχὴ, διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς συνεχῶς μεταλαμβάνοντας, ἀναγκαίως λαμβάνει τὴν μορφήν τῆς «ἀφ' ἑσπέρας ἐγκρατείας», ἐνῶ διὰ τοὺς ἀραιῶς — ἤτοι τοὺς ἐν ἐπιτιμίᾳ, κατὰ τὴν διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας⁴ — κάλλιστα δύναται νὰ ἐγγίση καὶ τὰ ὄρια μιᾶς ὀλοκλήρου ἑβδομάδος.

Κατόπιν τούτων τίς δύναται νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι αἱ ὀρθόδοξοι Ὁμολογίαι ἀποκλείουσιν τὴν δι' ἐγκρατείας προσέλευσιν εἰς τὸ μυστήριον τῶν συνεχῶς κοινωνούντων; Γράφω τοῦτο, οὐ μόνον ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, καὶ τὴν 107ην ἀπόκρισιν τῆς ὀμολογίας τοῦ Μογίλα ἐνθα ἐπαινεῖται «ὁ συχρὰ κοινωνῶν τοῦ μυστηρίου»⁵, ἀλλ' ἰδίως διὰ τὴν 18ην ἀπόκρισιν αὐτῆς,

3. Γράφων ὁ ἅγιος Νικόδημος: «οἱ δυνάμενοι δὲ νηστεύειν πρὸ αὐτῆς καὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα καλῶς ποιῶσι», ΔΕΝ ΗΝΟΕΙ τοὺς συνεχῶς προσερχομένους, ἀλλὰ τοὺς συνήθεις πιστοὺς τῆς ἐποχῆς του, οἱ ὅποιοι μετελάμβανον τετράκις τοῦ ἑνιαυτοῦ οἱ δ' εὐλαθέστεροι δεκάκις!

4. Γράφομεν «κατὰ τὴν διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας», διότι αὕτη μόνον τὴν ὑπαρξίν ἐμποδίου θεωρεῖ ὡς «δικαιολογημένην» ἀποχὴν ἐκ τοῦ μυστηρίου. Τὰς μορφὰς τούτου ὄρα εἰς Ε.Σ. σ. 87, σημ. 61.

5. Ἰ. Καρμίρη, Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα, Τόμ. Β', σελ. 640.

ὅπου διακηρύσσεται ὅτι «ἐπιούσιος ἄρτος» κατὰ τὴν Κυριακὴν προσευχὴν, δὲν εἶναι μόνον ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ «καὶ ἡ ἄλλη βρωσις τῆς ψυχῆς, ἡ γουν ἡ κοινωνία τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ». Ἐφ' ὅσον δὲ τὸν ὑλικὸν καὶ ἐπιούσιον ἄρτον ζητοῦμεν καθημερινῶς, δῆλόν ἐστι ὅτι τὸ αὐτὸ ὑποχρεούμεθα νὰ πράττωμεν καὶ διὰ τὸν ἐπουράνιον τοιοῦτον, συμφώνως πρὸς τοὺς λόγους τῶν ἁγίων ⁶, ἵνα καὶ ἐνταῦθα ὑπάρξῃ θαυμαστὴ ἡ ἁρμονία μεταξὺ τῶν ρημάτων τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τῶν τῆς ἀνωτέρω Ὁμολογίας.

Γνωρίζων ταῦτα καλῶς ὁ πολὺς Νεόφυτος, συμπεραίνει στοχαστικῶς: «Οὐδὲ ἡ ὀρθόδοξος Ὁμολογία ἄρα, τοὺς συχνότερον δοκιμάζοντας ἑαυτούς, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τῆς συχνῆς μεταλήψεως ἀπείργει (ἐμποδίζει)»! Ἴδου λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ Ὁμολογία εἰσέτι προτρέπει τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν Ἀποστολικῶν φωνῶν, τὴν συνεχῆ ἦτοι κοινωνίαν, ἐὰν βεβαίως ἀναγνωσθῆ ἀπροκαταλύτως καὶ μετὰ γνώσεως. Καὶ συνεπῶς, καὶ ἡ προσέλευσις εἰς αὐτὴν ἐπιτρέπεται δι' ἐγκρατείας, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ἐπιβάλλεται, ἐφ' ὅσον ΟΥΔΕΙΣ, ΟΥΔΑΜΟΤ ΚΑΙ ΟΥΔΕΠΟΤΕ τῶν ἁγίων πατέρων προέτρεψε εἰς συνεχῆ κοινωνίαν διὰ συνεχοῦς... νηστείας(!), ἀλλ' ἀντιθέτως μάλιστα ἢ ἀπ' αἰῶνων πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας ὁμιλεῖ διὰ τὸ ἀκριβῶς ἐναντίον.

Διὰ πάντα ἀκριβῶς τὰ ἀνωτέρω, οὔτε ἡ τάξις τῶν Ἀγιορειτῶν τοῦ 17ου - 18ου αἰῶνος ἐξέφραζε τὴν ἐν προκειμένῳ κανονικὴν διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ κειμένου τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἱ. Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἣτις μελετήσασα εἰδικῶς τὸ παρὸν θέμα ἀπεφάνθη ὅτι συνίστα αὕτη τὴν «ἐπικρατοῦσαν πλάνην» τῆς ὑπ' ὄψιν περιόδου!... Συνεπῶς πῶς εἶναι δυνατόν ἡ τάξις αὕτη τῆς προσελεύσεως «νὰ δίδῃ μεγαλυτέραν ἔμφασιν εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ μυστηρίου», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ π. Ἡλία, ὅταν οἱ θεῖοι πατέρες τὴν ἀνωτέρω διαγωγὴν χαρακτηρίζουν ὡς «ἀποστρουφὴν» πρὸς τὸ μυστήριον, παρὰ τὴν φαινομενικῶς ἀγγελόμορφον ἐμφάνισίν της ὑπὸ τὴν δορὰν τῆς... μείζονος προετοιμασίας;!...

Ἐὰν τὸ σπανίως ἢ ἀραιῶς προσέρχεσθαι ἀποτελεῖ ἔκφρασιν εὐλαβείας, τότε δὲν θὰ πρέπη ἡ διδαχὴ τῆς Ἐκκλησίας περὶ συνεχοῦς προσελεύσεως νὰ συνιστᾷ ἔκφρασιν... ἀνευλαβείας, πρᾶγμα βλάσφημον καὶ μόνον ἀκουόμενον; Ἴδου εἰς ὁποίας τραγικὰς ἀντιθέσεις καὶ ἑτεροδιδασκαλίας καταλήγουν οἱ ἀδιαφοροῦντες διὰ τοὺς λόγους τῶν ἱερῶν Κανόνων, θέτοντες ὑπεράνω αὐτῶν, τυπικά, συνηθείας, καὶ «γενικὰ αἰσθήματα τοῦ περι-

6. Μακαρίου - Νικοδήμου: Περὶ συνεχοῦς θείας Μεταλήψεως, σελ. 34 - 5, ἔκδ. 1961.

βάλλοντος», με μοναδικὸν σκοπὸν νὰ δικαιολογήσουν μίαν κραυγαλέαν λειτουργικὴν ἀντικανονικότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἣτις ὡς καρκινώδης ὄγκος ἀπομυζᾷ πᾶσαν πνευματικὴν αὐτοῦ ἔκφρασιν ἐπὶ συνεχεῖς ἑκατονταετηρίδας!

Ὁ π. Ἡλίας μὲ κατηγορεῖ ἐπίσης ὅτι ἐθεώρησα τὰς ὀρθοδόξους ὁμολογίας ὡς «ἕνα ἀντιεκκλησιαστικὸν κατεστημένον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λόγῳ τῆς μακροχρονίου δουλείας τοῦ Γένους!». Οὐδὲν τούτου ἀναληθέστερον! Ἐν τῷ σχετικῷ κεφαλαίῳ τῆς Ε.Σ. σαφῶς ἀναπτύσσεται ὅτι «ἀποτελοῦν περιστατικὰς περιγραφὰς τῶν ὑπαρχόντων ἀντικανονικῶν συνηθειῶν, οὐδόλως θελήσασαι νὰ οἰκονομήσουν τοὺς ἱεροὺς Κανόνας ἢ καὶ νὰ θεσπίσουν παραμόνιμον κατάστασιν ἐθιμικοῦ δικαίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δεδομένου ὅτι οὐδὲν ἔθιμον ἢ τυπικὸν εἶναι δυνατὸν ν' ἀντιστρατευθῆ πρὸς τοὺς ἱεροὺς Κανόνας». (σ. 140). Συνεπῶς καὶ ἐνταῦθα «δὲν μᾶς ἀντελήφθη καλῶς» καὶ δικαίως ἐξέφρασε τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀμφιβολίαν του. (σ. 20β).

Πρέπει ἐπίσης νὰ γνωρίζη, Ἰωάννη, ὅτι οὔτε ἡ γνώμη ἑνὸς ἀνδρός, ἔστω καὶ ἁγίου, οὔτε οἰαδήποτε ὀρθόδοξος Ὁμολογία, ἔστω καὶ ὑπὸ πολλῶν ἱεραρχῶν ὑπογραφείσα, ἀποτελοῦν ἀλαθήτους ἐκφράσεις, ἢ ὑποχρεωτικὰς διὰ τοὺς πιστοὺς ἀποφάνσεις, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ εὐρίσκωνται εἰς πλήρη ἀρμονίαν πρὸς τὴν γενικὴν παράδοσιν καὶ πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας. Θέλεις ἀποδείξεις; Ἴδου αὐτὴ αὕτη ἡ ὀρθόδοξος Ὁμολογία τοῦ Μογίλα, μὲ τὸ πλῆθος τῶν λατινικῶν ἐπιδράσεων εἰς τὸ κείμενόν της, ἃς καὶ ἀναπτύσσω εἰς τὴν σ. 135 τῆς Ε.Σ., ἐνῶ ἡ τοῦ Κριτοπούλου τοιαύτη περιέχει τὰ ἐξῆς, μὴ μαρτυρούμενα οὐδαμοῦ τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως.

α). Ἀναφερομένη εἰς τὴν νηστείαν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς γράφει: «Ἐσθίωμεν δὲ ὀπώρας, ὄσπρια καὶ λάχανα, ἀρτύοντες αὐτὰ ΒΡΑΧΕΙ ΕΛΛΑΙΩ. Πίνομεν δὲ καὶ ὀλίγον οἶνον ὕδατι κεκραμένον». Καὶ περαιτέρω: «Κατὰ δὲ τὰς Τετάρτας καὶ Ἑκτας (= Παρασκευὰς) τῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑβδομάδων ἀπεχόμεθα μὲν κρέατος καὶ πάντων τῶν ἀπ' ἐκείνου, ὡς εἴρηται, ἰχθύων δὲ οὐ πάντες. ΑΔΙΑΦΟΡΟΣ γὰρ δοκεῖ ἡ τούτων θρῶσις κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας»!!! Σὲ ἀφήνω μόνον σου νὰ σκεφθῆς, τί θὰ ἐγένετο ἐὰν ἐτόλμων ποτε νὰ ἐφαρμόσω τοὺς λόγους τῆς ἀνωτέρω Ὁμολογίας, ἢ οἰοσδήποτε πιστός, ἐσθίων Τετάρτας καὶ Παρασκευὰς ψάρια, κατὰ τὴν διδαχὴν της?!

β) Κατὰ τὴν αὐτὴν Ὁμολογίαν οἱ μέλλοντες νὰ μεταλάβουν σύζυγοι προτρέπονται εἰς μιᾶς ἡμέρας ἀποχήν⁷, παρὰ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου εἰς τὴν σημ. τοῦ ΙΓ' Κανόνος τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς, ὅστις Νι-

7. Ἰ. Καρμίρη, αὐτ. σ. 552 - 3.

8. Ἰ. Καρμίρη, αὐτ. σ. 537.

κόδημος, ἀκολουθῶν τὴν ἀπόφασιν τοῦ πατριάρχου Κων)λεως Λουκᾶ καὶ τῆς συνόδου του, δέχεται τὴν τριήμερον ἀποχὴν. Ἐνταῦθα δηλ. ἔχομεν δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα δύο διαφόρους γνώμας συνόδων καὶ ἐπιπροσθέτως τὴν γνώμην τοῦ ἁγίου συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν!

Συνεπῶς, ὑπαρχόντων ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν σχετικῶν ἐρμηνειῶν τῶν ἁγίων πατέρων, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας θεωρεῖται «καλλιῶσθησιν ἡ σὺν ἡθελία» ἢ, εἰ δυνατόν, καθημερινὴ θεία μετάληψις, οὐδεμίαν θέσιν δύνανται νὰ ἔχουν αἱ οἰαινδήποτε ὀρθόδοξοι Ὁμολογίαι (καίτοι, ὡς εἶδομεν, αἱ τοῦ Μογίλα καὶ Κριτοπούλου μετὰ προσοχῆς ἀναγινωσκόμεναι συμφωνοῦν καὶ αὐταὶ εἰς τοῦτο), ἢ αἱ ἰδιωτικαὶ γνώμαι τοῦ α' ἢ β' προσώπου ἢ ἱερᾶς τινος Συνόδου.

Διὰ τοῦτο, δυνάμεθα συμπερασματικῶς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ συνεχὴς ἀφ' ἑνὸς προσέλευσις εἰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ διαυγεστάτην διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας μας διατρέχουσαν ὅλην τὴν μακραίωνα ζωὴν αὐτῆς — παρὰ τὰς σημειωθείσας κατὰ τὴν Ὀθωμανικὴν ἰδίαν κατοχὴν ἑκτροπὰς — ἢ δ' ἐφαρμογὴ αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς πράξεως, κατορθοῦται μόνον διὰ τῆς ἐγκρατείας. (Ἐννοεῖται διὰ τὰς ἡμέρας ἔνθα ἐπιτρέπεται κατάλυσις). Οἱ δ' ἀντιφρονοῦντες ἐν προκειμένῳ, δι' ὅσων γράφουν, οὐδὲν ἕτερον ἐπιτυγχάνουν, παρὰ νὰ ἐμφανίσουν ἑαυτοὺς πολεμίους τῶν τῆς Ἐκκλησίας παραδόσεων, προφάσει μὲν ὑπερασκητικότητος σεμνυνόμενοι, τῇ δ' ἀληθείᾳ ἑτεροδιδασκαλίας ἰὸν φοβερὸν προσφέροντες τοῖς ἀπλουστέροις τῶν ἀναγνωστῶν των. . .

Περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς

Ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μοναχοῦ χρησιμοποιεῖται τὸ ἐξῆς εὐλογοφανὲς ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον ὅταν θὰ ἴδῃς περαιτέρω ἀναιρούμενον, θὰ φρικιάσῃς διὰ τὸν κρυπτόμενον δαίμονα κάτωθεν τῆς. . . ἀγγελικῆς παρερμηνείας τῶν λογίων τῆς Ἐκκλησίας. Γράφει: «Ἄν ἀγαπητέ, π. Παντελεήμων, ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μου ἐξηρῳάτο ἀπὸ τὸ πόσας φορὰς τὴν ἑβδομάδα, ἢ τὸν μῆνα ἢ τὸ ἔτος θὰ πρέπη νὰ κοινωνήσω, θὰ ἡδυνάμην κάπως νὰ ἐννοήσω τὸν π. Θεοδώρητον· ἀφοῦ ὅμως ἡ σωτηρία μου ἐξαρῳάται ἀπὸ τὸ πῶς θὰ κοινωνήσω, τότε τὸ ὅλον ἔργον τοῦ π. Θεοδωρήτου εἶναι δι' ἐμέ, τοῦλάχιστον, πομφόλυξ. . .».

Ὡς ἀντιλαμβάνεσαι, ὁ ἐπικριτῆς μας δὲν δίδει οὐδεμίαν σημασίαν εἰς τὸ πότε, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν προσοχὴν του καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων του ἐξαντλεῖ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ πῶς. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν μετὰ προσοχῆς τὸ τί λέγει ὄχι ὁ Ἡλίας, ἢ ὁ Θεοδώρητος, ἀλλὰ ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας περὶ ἑνὸς ἐκάστου ἰδιαιτέρως, ἥτοι περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς.

Καὶ διὰ μὲν τὸ πότε ἔχομεν τὰ κείμενα τοῦ Θ' Ἀποστολικοῦ καὶ τοῦ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Β' Κανόνος, τὰ ὁποῖα μετὰ πάσης ἐμφάσεως καὶ εὐκρινείας τονίζουν τὸ ἀπαραίτητον καὶ ἀναγκαῖον τῆς προσελεύσεως ἐν ἐκάστη θείᾳ λειτουργίᾳ, ἐνῶ συγχρόνως ὁ 80ος Κανὼν τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς καὶ ὁ 11ος τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου ἀπαγορεύουσαν ἀπουσιάξῃ ὁ πιστὸς ἀπὸ τὴν θείαν λειτουργίαν περισσότερον τῶν τριῶν ἐβδομάδων. Οἱ ἅγιοι Μακάριος καὶ Νικόδημος ἐρμηνεύοντες τοὺς ἀνωτέρω ἱερὸς Κανόνας γράφουν:

«Λοιπὸν ὑπὸ τὸ ἐπιτίμιον τοῦ ΑΦΟΡΙΣΜΟΥ εἶσαι ὑποκείμενος, ἀγαπητέ, ἐάν μὴ κάμῃς καὶ τὰ δύο· νὰ πηγαίνῃς δηλαδὴ εἰς τὴν Λειτουργίαν καὶ νὰ ἐτοιμάζεσαι, ὅσον δύνασαι, ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΜΒΑΝΗΣ, ἂν δὲν ἔχῃς ἐμπόδιον· ΚΑΙ ΜΗΤΕ ΤΟ ΕΝΑ ΗΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΠΑΡΑΒΗΣ, ΜΗΤΕ ΤΟ ΑΛΛΟ... Βλέπετε, λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ὅτι εἶναι ὑποκείμενοι εἰς ἀνάγκην ΑΦΟΡΙΣΜΟΥ καὶ πρέπει νὰ μεταλαμβάνουν ΣΤΧΝΑ, ὅλοι οἱ Χριστιανοί; καὶ ὅτι εἶναι ΒΙΑΣΜΕΝΟΙ νὰ πράττουν τοῦτο ΕΙΣ ΕΚΑΣΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ ΔΙΑ ΝΑ ΜΗ ΑΦΟΡΙΣΘΩΣΙ καὶ ἀπὸ τοὺς ἱερὸς Ἀποστόλους καὶ ἀπὸ τὴν ἁγίαν Σύνοδον;». Καὶ περαιτέρω: «Οὕτω ποιῶν, φυλάττεις ὅλας τὰς ἱεροπραξίας τῆς θείας Λειτουργίας, ὡς προείπομεν, καὶ δὲν ΠΑΡΑΒΑΙΝΕΙΣ τὴν τάξιν ἣν παρέλαβε ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ αὐτὸν τὸν Κύριόν μας, ἀπὸ Ἀποστόλους, ἀπὸ Συνόδους καὶ ἀπὸ τοὺς κατὰ μέρος ἁγίους. Καὶ ἡ τάξις εἶναι αὕτη: ΝΑ ΜΕΛΙΖΕΤΑΙ Ο ΑΓΙΟΣ ΑΡΤΟΣ ΕΙΣ ΚΑΘΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ ΚΑΙ ΝΑ ΠΗΓΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΠΙΣΤΟΙ ΟΣΟΙ ΔΕΝ ΚΩΛΑΤΟΝΤΑΙ ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ». (Περὶ συν. θ. Μεταλήψεως, σ. 47, 53 - 54).

Περὶ δὲ τοῦ πῶς δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται νὰ σοῦ γράψω πολλά. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι πρέπει πάντοτε ἀξίως, ἄνευ τινὸς πνευματικοῦ καλύματος, μὲ τὴν δέουσαν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν προετοιμασίαν. Ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν σαφέστατα ἐδήλωσε τὰ ἀνωτέρω διὰ τοῦ: «Δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω». Ἦτοι «ἄξιον, δόκιμον, ἅς κάμνῃ τις τὸν ἑαυτὸν του καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνῃ», καὶ ὄχι ὡς φαντάζονται οἱ πολλοί, καὶ μάλιστα οἱ προσερχόμενοι κατὰ τὸ γοῦστο τους εἰς τὸ μυστήριον καὶ ὑπέρμαχοι ὡς ἐκ τούτου τοῦ πῶς: «ἅς δοκιμάξῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτὸν του καὶ οὕτως ἅς μεταλαμβάνῃ, ἢ ἅς ἀπέχῃ ὅσον θέλει! Ἡ «δοκιμασία» δηλ. ἔχει καὶ αὕτη τοὺς νομίμους ὅρους πραγματοποιήσεώς της, ἄλλως καταντᾷ εἰς ἀδικαιολόγητον πρὸς τὸ μυστήριον ὑπερευλάβειαν (δεξιὰ πτώσις), ἢ ἀδιαφορία, ἀντιθέτως, πρὸς αὐτὸ καὶ προπέτεια (πτώσις ἐξ ἀριστερῶν), ἀμφοτέρα ἐπιβουλευτικὰ τῆς σωτηρίας τοῦ πιστοῦ. Τὴν ἀληθῆ ἐρμηνεία τοῦ ἀνωτέρω

Παυλείου χωρίου ὄρα εἰς: ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ, σ. 24 - 8, Βενετία 1777. 'Ο ἱ. Χρυσόστομος προκειμένου νὰ τονίσῃ τὸ ἀπαραίτητον τῆς ἀξιότητος δι' ἐκάστην θ. μετάληψιν δημιουργεῖ τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: «Ποίους πρέπει νὰ δεχώμεθα ὅτι πράττουν καλῶς, οἱ συχνάκις μεταλαμβάνοντες, οἱ ἀραιῶς, ἢ οἱ ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους;» Καὶ ἀπαντῶν ὁ ἴδιος γράφει: «Ὅτε τοὺς ἅπαξ, οὔτε τοὺς πολλάκις, οὔτε τοὺς ὀλιγάκις, ἀλλὰ τοὺς μετὰ καθαρῶς συνειδότος, τοὺς μετὰ καθαρᾶς καρδίας, τοὺς μετὰ βίου ἀλήπτου· οἱ τοιοῦτοι ἀεὶ προσίτωσαν, οἱ δὲ μὴ τοιοῦτοι, οὐδὲ ἅπαξ».

Μὲ αὐτὸ πὺν λέγει ὁ θεῖος πατὴρ δὲν θέλει νὰ εἶπῃ ὅτι εἶναι ἀδιάφορον τὸ πότε θὰ μεταλαμβάνωμεν, ἀλλὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀξίως προσέρχεσθαι εἰς τὴν θ. κοινωνίαν, διότι καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν του ὑπῆρχε παρὰ τοῖς πολλοῖς ἡ πρόληψις, ὡς δυστυχῶς καὶ τὴν σήμερον, ὅτι ὁ προσερχόμενος ἀραιότερον προσέρχεται καὶ ἀξιώτερον!'. Συνεπῶς, συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας πηγὰς, πρέπει νὰ μεταλαμβάνωμεν εἰς ἐκαστὴν θ. λειτουργίαν πὺν θὰ παρευρισκώμεθα, εἰ δυνατόν, καὶ πάντοτε ἀξίως, καὶ ὄχι ὡς γράφει ὁ π. 'Ηλίας, ὅτι τυγχάνει ἀδιάφορον τὸ πότε καὶ μόνον τὸ ἀξίως ἔχει σημασίαν, ὡς δῆθεν τῆς 'Εκκλησίας μόνον τοῦτο ἀπαιτούσης! Δεδομένου δὲ ὅτι ἡ συμμετοχὴ μας εἰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον τοῦ Ὑψίου τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν τῆς 'Εκκλησίας πατέρων, εἶναι πολὺ φυσικὸν ν' ἀπαιτῆται αὐτὸ πὺν εἶδομεν ἀνωτέρω, ἦτοι τὸ συνεχῶς καὶ ἀξίως. Διότι σὲ ἐρωτῶ, εἶναι δυνατόν νὰ τηρῇ τις τὰς δέκα ἐντολὰς τὴν Δευτέραν καὶ τὴν Τετάρτην καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας νὰ τὰς καταφρονῇ; ,Ασφαλῶς ὄχι, διότι ὁ τοιοῦτος δὲν θὰ ἦτο τηρητὴς τοῦ νόμου ἀλλὰ. . . καταφρονητὴς αὐτοῦ. "Ἄλλο τόσον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παριστάμεθα συχνῶς εἰς τὴν τέλεσιν τῆς θ. Λειτουργίας καὶ νὰ μετέχωμεν μόνον ὠρισμένας φορὰς εἰς τὸ μυστήριον, καὶ τοῦτο ὄχι διότι ἔχουμε κανένα κώλυμα, ἀλλὰ διότι ἔτσι ἀρέσει στὸ περιβάλλον μας καὶ ἔτσι θέλουν αἱ συνήθειαι τοῦ τόπου μας, ἢ τὸ γοῦστο τὸ δικό μας! Δυστυχῶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἔχουν συσσωρευθῆ τόσαι πρόληψεις καὶ κακοδαιμονίαι γύρω ἀπὸ τὸ βασικώτατον αὐτὸ θέμα, ὥστε μία συγγραφὴ τους θ' ἀπετέλει τόμον ὀλόκλη-

9. Τὴν σπουδαιότητα τοῦ πότε καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ πιστοῦ περιγράφει λίαν ἀναγλύφως ὁ αὐτὸς ἱ. πατὴρ εἰς τὴν 82αν ὀμιλίαν του εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, γράφων: «Μὴ τοίνυν ραθυμῶμεν τοιαύτης ἡξιωμένοι ἀγάπης τε καὶ τιμῆς· οὐχ ὁρᾶτε τὰ παιδιά μεθ' ὄσης προθυμίας δράσεται τοῦ μαστοῦ. μεθ' ὄσης ὀρμῆς ἐμπήγνυσι τῇ θηλῇ τὰ χεῖλη; Μετὰ τοσαύτης προσίωμεν καὶ ἡμεῖς τῇ Τραπέζῃ, ταύτῃ, καὶ τῇ θηλῇ τὰ χεῖλη; Μετὰ τοσαύτης προσίωμεν καὶ ἡμεῖς τῇ Τραπέζῃ, ταύτῃ, καὶ τῇ θηλῇ τοῦ ποτηρίου τοῦ πνευματικοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ μετὰ πλείονος, ἐλκύσωμεν ὡς παιδιά ὑπομάξια τοῦ Πνεύματος τὴν χάριν, καὶ μία ἔστω ὁ δύνῃ, τὸ μὴ μετέχειν ταύτης τῆς τραφῆς».

ρον, ὡς δύνασαι ἄλλως τε νὰ βεβαιώσης καὶ ἀπὸ τὸ ἔργον περὶ συνεχοῦς θ. Μεταλήψεως τῶν ἁγίων Μακαρίου - Νικοδήμου, καὶ τὰς σελίδας 83 - 258 τῆς ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΗΣ ΣΤΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ.

Ἔλυσος ἀντιφάσεων καὶ ἀντινομιῶν

Α. Εἰς μίαν ἀπεγνωσμένην προσπάθειαν ὑποστηρίξεως τῆς ἑτεροδιδασκαλίας τοῦ ὁ π. Ἡλίας ἀναφέρει, ὡς θὰ ἐπρόσεξες, τὸ παράδειγμα τῆς ἐπιθεωρήσεως μιᾶς στρατιωτικῆς μονάδος ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Κράτους, τονίζων τὴν ἰδιαιτέραν πρόνοιαν τῶν στρατιωτῶν ὥστε νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν τὸ δυνατόν καθαρώτεροι καὶ εὐπροεπέστεροι. Καταλήγει δὲ ὡς ἐξῆς: «Ἄν δὲ εἰς τοὺς στρατιώτας ἐνὸς ἐπιγείου ἄρχοντος ἐπικρατεῖ μία τοιαύτη νοοτροπία, ἀντιλαμβάνεσθε τί θὰ πρέπη νὰ συμβαίη εἰς ἡμᾶς, προκειμένου νὰ δεχθῶμεν ἐντὸς ἡμῶν τὸν Ἄρχοντα τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Ἁγιότητος».

Κατόπιν τούτου ἐρωτῶμεν τὸν π. Ἡλίαν καὶ πάντας τοὺς συμφωνοῦντας μὲ αὐτόν.

Ἄποτελεῖ ἕκαστη θ. λειτουργία τὸν χρόνον ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ἄρχοντος τῆς Εἰρήνης τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἢ ὄχι; Πρέπει οἱ πιστοί, συμφῶνως πρὸς τοὺς ἱ. Κανόνας καὶ τοὺς λόγους τῶν ἁγίων νὰ τὸν ὑποδέχωνται διὰ τῆς θείας κοινωνίας, παρεκτὸς λόγου ἐμποδίου, ἢ ὄχι; Ἔχει ἐπίσης ἡ ἰδία Ἐκκλησία ὀρίσει τὴν σωματικὴν προετοιμασίαν τῶν μελλόντων νὰ ὑποδεχθοῦν ἐντὸς τῶν τῶν ἀνωτέρω ἄρχοντα τῆς ἀγιότητος; Ἀσφαλῶς ναί, ἀπ' αἰῶνων πολλῶν, διὰ τῶν νενομισμένων νηστειῶν ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τῆς «κατὰ δύναμιν» τοιαύτης, ἢ ὁποία, ὡς πολλάκις ἀνεπτύξαμεν, οὔσα πατερικὴ διδασχὴ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ τριήμερον τοῦ ἁγίου Νικοδήμου διὰ τοὺς ἀραιῶς καὶ ἀνὰ μῆνα μεταλαμβάνοντας, μέχρι τῆς ἀφ' ἑσπέρας ἐγκρατείας διὰ τοὺς συνεχῶς κοινωνοῦντας, ὡς βλέπομεν νὰ πράττουν οἱ κληρικοὶ διατρανοῦντες τὴν ἀπ' αἰῶνων σχετικὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας.

Συνεπῶς ἐφ' ὅσον ὁ π. Ἡλίας καὶ οἱ συμφωνοῦντες αὐτῷ ὄχι μόνον δὲν ὑποδέχονται τὸν ἐπιθεωροῦντα εἰς ἕκαστην θ. λειτουργίαν τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν Κύριόν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ΑΡΝΟΥΝΤΑΙ τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὁ ρ ι σ α ν τ ε ς ο ἱ ἴ δ ι ο ἰ χ ρ ὄ ν ο υ ς π ρ ο σ ε λ ε ὑ σ ε ὡ ς τ ο υ π ρ ὸ ς ἐ π ι θ ε ὡ ρ η σ ῖ ν τ ω ν, θὰ πρέπη νὰ συμβαίνουν τὰ κάτωθι:

α) Ἡ δὲν τηροῦν τὰς κέκανονισμένας νηστείας καὶ τὴν κατὰ δύναμιν τοιαύτην,

β) ἢ ἐπιθυμοῦν νὰ νηστεύουν περισσότερο τῶν ἀνωτέρω νηστειῶν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ παθαίνουν κάτι παρόμοιον τῶν συναδέλφων των τοῦ 18ου αἰῶνος,

γ) ἢ ἀδιαφοροῦν διὰ τὸν Ἐπιθεωρητὴν καὶ τὴν ἐπιθεώρησίν του,

ἢ δ) εὐρίσκονται συχνῶς ὑπὸ ἐπιτίμιον πνευματικοῦ πατρὸς καὶ ἐν-
 τρεπόμενοι νὰ τὸ εἴπουν, καλύπτονται ὀπισθεν λόγων εὐλαβείας καὶ μεί-
 ζονος... προετοιμασίας· ἄλλος λόγος δὲν χωρεῖ... .

Ἄλλὰ αἱ τρεῖς ἀνωτέρω περιπτώσεις, ὡς ἀποτελοῦσαι ἔκφρασιν ἀντι-
 κανονικότητος, — ὡς μὴ διδασκόμεναι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς παραδόσεως καὶ πρά-
 ξεως τῆς Ἐκκλησίας, τυγχάνουν ἐπιλήψιμοι καὶ συνεπῶς ΑΠΟΒΛΗΤΟΙ.
 Μόνον ὁ δ' λόγος δύναται νὰ θεωρηθῆ «δικαιολογημένος», καὶ καλῶς πράτ-
 τουν — ἂν ὑφίσταται οὗτος — καὶ ἀπέχουν τοῦ μυστηρίου, ΚΑΚΩΣ ὅμως
 ἐπιθυμοῦν διὰ παντὸς τρόπου νὰ καλύψουν τὴν πτώσιν των ὑπὸ τὸ ἔνδυμα
 τῆς «μείζονος εὐλαβείας», ἐμποδίζοντες συγχρόνως καὶ κατηγοροῦντες τοὺς
 δυναμένους καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ μεταλάβουν. Ἀνθρώπινον εἶναι νὰ ἔχη τις
 ἐμπόδιον — ποῖος τυγχάνει καθαρὸς ἀπὸ ρύπου; — καὶ συνεπῶς ἔνεκα τού-
 του ν' ἀπέχη τοῦ Δείπνου (καίτοι πρέπει καὶ τότε νὰ θρηνηθῆ διὰ τὴν στέρη-
 σιν ἐνὸς τοιούτου ἀγαθοῦ καὶ οὐχὶ νὰ τὸ θεωρῆ ἀδιάρρητον, δημιουρ-
 γῶν μάλιστα πρὸς καθησύχασιν τῆς ὀπωσδήποτε ταραγμένης συνειδήσεώς
 του πρωτοτύπου θεωρίας περὶ τοῦ «πότε καὶ πῶς» κλπ.)· ἀποτελεῖ ὅμως ἁ-
 μαρτίαν, καὶ μάλιστα οὐ μικράν, τό, διότι ἔχει τις ἐμπόδιον, ἢ ὑπηρετεῖ συνη-
 θείας ἀνθρωπίνης καὶ ἀντικανονικᾶς πού τὸν κρατοῦν μακρὰν τοῦ Ποτη-
 ρίου τῆς Ζωῆς, νὰ διαβάλλῃ καὶ κατηγορῆ ποικίλως τοὺς ὑπακούοντας εἰς τὴν
 φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσερχομένους συνεχῶς καὶ ἀδιορίστως εἰς τὸ
 θεῖον μυστήριον!... .

Β. Τὰ περὶ σκανδάλου λεγόμενα εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ π. Ἡλία μετὰ ἀπὸ
 ὅσα ἔγραψα εἰς τὰς σελ. 213 - 221 τῆς Ε.Σ. ἐγγίζουν ὄντως, ἢ μᾶλλον ἀπο-
 τελοῦν, ἰλαροτραγικὴν περίπτωσιν. Τὸ νὰ μεταλαμπάνῃ κανεὶς κατὰ τὰς ἀπο-
 φάσεις τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν παντὸς πιστοῦ, τὴν ὁποίαν δὲν
 εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ σκεφθῶμεν κἄν ὅτι δύναται νὰ τὴν καταργήσῃ τὸ «γε-
 νικὸν αἶσθημα» τοῦ περιβάλλοντος, κακῶς συνηθισμένου καὶ σκανδαλιζομέ-
 νου, ὡς ἐκ τούτου, ἀδίκως καὶ ἀλόγως διὰ τὴν ἀνωτέρω κανονικὴν τάξιν. Ὁ
 Μ. Βασίλειος ἔχει σαφῶς ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος. «Ἐν τοῖς τοῦ
 Κυρίου θελήμασι, κἄν σκανδαλίζωνται ἅτινες, ἀνέν-
 δοτον δεῖ ἐπεδείκνυσθαι τὴν παρησίαν». Μήπως τοῦ-
 το δὲν ἔπραττεν καὶ ὁ π. Ἡλίας ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ὑπάρχων ζηλωτῆς, παρὰ τὸ
 «γενικὸν αἶσθημα» τοῦ περιβάλλοντός του τὸ ὁποῖον θεώρει τὸν ζηλωτι-
 σμὸν μωρίαν; Διατὶ ὅμως ἠδιαφέρει διὰ πάσας τὰς πικροχόλους εἰρωνείας
 τῶν συνασκητῶν του; Οὐχὶ διότι ἐπεθύμει νὰ τηρήσῃ τὰς ἱεράς παραδόσεις
 τῆς Ἐκκλησίας; Πῶς λοιπὸν τὴν σήμερον, διὰ θέμα πολλάκις ἀνώτερον καὶ
 ὑπὸ πλείστων πατερικῶν φωνῶν βεβαιωθὲν καὶ κηρυχθὲν ἐπικαλεῖται, προ-
 κειμένου νὰ τὸ πολεμήσῃ, τὸ «γενικὸν αἶσθημα» τοῦ περιβάλλοντος;!... .

Σημειωτέον, επίσης, ὅτι τὸ σκανδαλίζον δὲν εἶναι «βρωμα», ὡς ἀτυχῶς τὸ χαρακτηρίζει, ἀλλ' ἡ κακὴ συνήθεια τοῦ σκανδαλιζομένου. Ἀπόδειξις, οἱ ἐνταῦθα ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι, καίτοι καταλύουν καὶ ἀφ' ἐσπέρας εἰσέτι καὶ τὴν πρωίαν λειτουργοῦν, ἐν τούτοις οὐδένα τῶν Μοναχῶν σκανδαλίζει τοῦτο, διότι ἀπλουστάτα ἔχουν συνηθίσει πλέον... Ἐτέρα ἀπόδειξις ἡ περίοδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἔνθα καίτοι ἐπικρατεῖ συνεχῆς νηστεία, ἐν τούτοις καὶ πάλιν δὲν εἶναι ἐλευθέρα ἡ θεία μετάληψις, ἀπαγορευομένη ἀπάσας τὰς Κυριακάς, Δευτέρας, Τρίτας, Πέμπτας, ἀκριβῶς διότι δὲν ἔχει συνηθίσει τὸ περιβάλλον νὰ προσέρχεται εἰς τὸ μυστήριον συχνῶς!... Τὰ περισσότερα δύνασαι νὰ ἴδῃς εἰς Ε.Σ.

Γ'. Παρομοίως πρὸς τὸν ἕτερον ἐπικριτὴν μου, τὸν π. Παῦλον, ἐθλίβη μεγάλως καὶ ὁ π. Ἡλίας διότι χρησιμοποιοῦ τὴν δημοσιογραφίαν πρὸς ἀναίρεσιν τῶν κακοβούλων καὶ διαστρόφων κατηγοριῶν του, ἐπιθυμῶν νὰ τοὺς ἀφήνω... ἡσύχους νὰ ἀποκαλοῦν τὸ φῶς... σκότος καὶ τὸ πικρὸν... γλυκύ! Ἐφ' ὅσον πιστεύουν ὅτι ἔχουν τὴν ἀλήθειαν, διατί θορυβοῦνται καὶ θεωροῦν «ἀπελπιστικὰ λιποβαρεῖς» εἰς πνευματικότητα τοὺς ἀναιροῦντας τὰς ἀγγελοσχήμους πλάνας καὶ ἑτεροδιδασκαλίας των; Ποῦ ἠκούσθη ποτὲ νὰ ὑβρίξῃ καὶ διαβάλλῃ καὶ ψεύδεται τις ἀσυστόλως, μὴ δεχόμενος ἐν συνεχείᾳ ἀναίρεσιν τῶν κατηγοριῶν του, διότι τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ πνευματικὴ διαγωγή τοῦ διαβαλλομένου;! Τοῦτο θὰ εἶχε κάποιαν θέσιν, ἐὰν αἱ κατηγορίαι του περιορίζοντο μόνον εἰς τὸν ἰδιωτικόν μου βίον· ὅταν ὅμως δι' ὅσων ἰσχυρίζεται ἄλλοιοὶ καὶ νοθεύῃ τὴν ἐν προκειμένῳ διαυγεστάτην ἀλήθειαν, ἥτις, εἰδικῶς διὰ τὸ "Ἁγιον" Ὄρος, ἐκηρύχθη ὄντως δι' ἀγώνων μέχρῃς αἵματος, τότε πᾶσα σιγὴ θὰ ἰσοδυναμῇ μὲ ἐπικρότησιν τῆς ἑτεροδιδασκαλίας του καὶ συνεπῶς συνενοχῆν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐπιτελουμένης νοθείας τῶν ἱερῶν λογίων καὶ παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας.

Διατί, ἐρωτῶ, ὁ ὑπεύθυνος τοῦ περιοδικοῦ ΑΓΙΟΣ ΣΙΜΩΝ Ἰάκωβος Μοναχός, ὁ καυχώμενος διὰ τὴν συνεργασίαν τοῦ ἀνωτέρω Μοναχοῦ, ἐπειδὴ συνεφώνει πρὸς τὰς ἀπόψεις του, διατί δὲν ἐδέχθη νὰ δημοσιεύσῃ καὶ τὴν ἀπάντησίν μου, ὥστε νὰ ἴδουν οἱ ἀναγνῶσται του ποῖος ἐτεροδιδασκαλεῖ ἐν προκειμένῳ¹⁰; Κατὰ συνέπειαν μὲ τὰ ἐν λόγῳ παρά-

10. Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορὰ πού ἠρνεῖτο· εἶχε ἤδη ἐπαναλάβει τὸ αὐτὸ ἀμάρτημα δις προηγουμένως, ὅταν διὰ ἀρθρογραφίας τοῦ Μοναχοῦ π. Παύλου δημοσιευθείσας εἰς τὸ περιοδικόν του καὶ ἐναντίον ἐμοῦ στρεφόμενας ΗΡΝΗΘΗ νὰ δημοσιεύσῃ τὰς ἀποσταλείσας εἰς αὐτὸν ἀπαντήσεις μου.

Εἰς τὴν τελευταίαν του μάλιστα πρὸς με ἐπιστολὴν ὑπὸ ἡμερ. 17.12.73, δι' ἧς ἀπέρριπτε τὴν αἴτησίν μου ὅπως δεχθῆ καὶ δημοσιεύσῃ ἀπάντησίν μου εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ π. Ἡλίας, κατέληγε ὡς ἑξῆς: σὴ στήλη τοῦ περιοδικοῦ εἶναι διὰ τὴν παρουσίαν

πονά του οὐδὲν ἕτερον ἀποδεικνύει, παρὰ τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἑτεροδιδασκαλίας του, μὴ δυναμένης ν' ἀνθέξῃ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. .

Δ'. Πρὸς κάλυψιν τῆς ἀντικανονικῆς διδαχῆς τοῦ ἄρθρου του ὁ αὐτὸς Μοναχὸς δὲν διστάζει νὰ χρησιμοποίησῃ πλὴν τοῦ ψεύδους καὶ ὑποκριτικὴν δεξιότητα. . . Ἀπευθυνόμενος οὗτος πρὸς τὸν π. Παντελεήμονα, τὸν προτρέπει μετὰ καταφανοῦς συγκινήσεως, ὅπως αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ καὶ ἡ συνοδεία του «προσέρχονται εἰς τὴν θεῖαν μετάληψιν ὅσον τὸ δυνατόν συντομώτερον δύναται!» Πιθανὸν νὰ σκεφθῆς: «Κακῶς πράττει γράφων οὕτως;». Ἀσφαλῶς ὄχι, ἐὰν ἠνόει τὴν συχνότητα ὅπως τὴν διδάσκει ἡ Ἐκκλησία. Οὗτος ὁμως, ἀκριβῶς ἄνωθεν τῆς ἐν λόγῳ προτροπῆς πρὸς τὸν π. Παντελεήμονα, τὸν συμβουλεῖ κάτι ἄλλο πολὺ σοβαρόν. Ποῖον; Νὰ διαφυλάττῃ ὅσα «καλῶς ἐδιδάχθη καὶ ἔμαθε ἀπὸ τοὺς Γέροντάς του» ἀναφορικῶς πρὸς τὴν προσέλευσιν εἰς τὸ μυστήριον. Οἱ Γέροντες ὁμως τοῦ π. Παντελεήμονος, ἀκολουθοῦντες τὴν γενικὴν τάξιν καὶ τὰ τυπικὰ τοῦ Τόπου, δὲν ἐπέτρεπον εἰς τὴν συνοδείαν τους τὴν προσέλευσιν εἰς τὸ Ποτήριο τῆς Ζωῆς παρὰ ἀνά δεκαπενθήμερον καὶ μάλιστα ΜΟΝΟΝ ΣΑΒΒΑΤΟΝ!

Πῶς λοιπὸν τὸν συμβουλεῖ νὰ ἐφαρμόξῃ τὴν συνεχῆ θ. μετάληψιν καὶ συγχρόνως νὰ «τηρῆ καλῶς» ὅσα ἐδιδάχθη ἀπὸ τοὺς Γέροντάς του;! . . . Δυστυχῶς, ἢ μᾶλλον εὐτυχῶς, πολιτικὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν χωρεῖ· δὲν δύναται νὰ κατηγορῆ τοὺς συνεχῶς μεταλαμβάνοντας καὶ συγχρόνως νὰ προτρέπῃ ἄλλους εἰς. . . συνεχῆ θ. μετάληψιν, διὰ νὰ μὴ φανῆ ὅτι ἐναντιοῦται εἰς τὴν διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας! Οἱ λόγοι τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι συζητήσεις. . . βουλευτηρίου· ἢ τὰ δέχεται τις καὶ τὰ ἀκολουθεῖ, ἢ τὰ ἀπορρίπτει καὶ συνεπῶς γίνεται πολέμιος καὶ ἐχθρὸς αὐτῶν· μέση λύσις δὲν ὑπάρχει, ἢ μᾶλλον ὑπάρχει, ἢ τοῦ. . . Πονηροῦ!

Ἐὰν δὲ τέλος, ἐπιθυμῶν νὰ δικαιολογηθῆ εἶπη ὅτι «ἐπιθυμῶ συνεχῆ θεῖαν μετάληψιν ἀλλὰ μετὰ νηστείας, ὡς παρέλαβον», τότε οὐκ οἶδε τί αἰ-

τῶν ἀπόψεων τῶν συμφωνούντων μὲ ἡμᾶς καὶ μόνον!» . . . Καὶ μόνον ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα εἶναι ὑπὲρ ἀρκετὸν νὰ κρίνῃ τις ποῖος ἔχει τὸ δίκαιον· ὁ κατηγορῶν καὶ διαστρέφων, μὴ δεχόμενος ἐν συνεχείᾳ διάλογον, ἢ ὁ ἐπιθυμῶν ἐν φωτὶ καὶ παρουσίᾳ τὸν διάλογον τῆς ἀληθείας; Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἐκρίθη ἀναγκαῖον μέσον ἢ χρησιμοποίησις τοῦ δικαστικοῦ ἐπιμελητοῦ, τουλάχιστον διὰ τὴν ΦΩΝΗΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ, ἥτις καὶ αὕτη ἠρνήθη νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἄνευ δικαστικοῦ ἐπιμελητοῦ τὸ πρῶτον ἀποσταλεῖσαν ἀπάντησίν μας, ὥστε νὰ διευκολύνωμεν τοὺς παραβαίνοντας τὴν θεῖαν καὶ ἀνθρωπίνην ἐν προκειμένῳ ἐπιταγὴν τοῦ δικαίου, νὰ ἐφαρμόσουν τουλάχιστον τὴν δευτέραν, καὶ τοῦτο πρὸς μετριασμόν τῆς ἐνοχῆς των· συνεπῶς καλὸν ἔργον εἰργάσθημεν εἰς αὐτούς. . .

τεῖται», δεδομένου ὅτι πᾶσα ὑποχρεωτικὴ νηστεία πρὸ τῆς συνεχοῦς θ. μεταλήψεως — πλὴν τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὠρισμένων — τυγχάνει ἀναιρετικὴ αὐτῆς, εὐεργετικὴ ὅμως διὰ τοὺς ἀραιῶς προσερχομένους.

Συνεπῶς τὰ πράγματα εἶναι καθαρὰ, καὶ ὁ καθαρὸς ἐκλέγει ἐν εἰρήνῃ, χωρὶς νὰ διαβάλλῃ, ἢ νὰ παραποιῇ τὴν ἀλήθειαν. . .

Ε'. Διὰ τὰ περὶ τῆς «νεότητος» ἡμῶν γραφέντα, τοῦ «ἐντραφοῦς» τῆς θέας ὡς καὶ τοῦ «ὀλιγαρίθμου», δὲν θὰ εἶπω οὐδὲν ἐνταῦθα. Εἰς τὰς σελ. 263 - 5 τῆς Ε.Σ. δύνασαι νὰ ἴδῃς ἀναιρουμένας καὶ αὐτὰς τὰς ἐκ τὸς θέματος τελευταίας ἀπέλπιδας προσπαθείας τοῦ ἀνωτέρω Μοναχοῦ, ὅστις στερούμενος θεολογικῶν καὶ Κανονικῶν ἐπιχειρημάτων, κατῆλθεν εἰς ἐπίπεδον ὄντως «πεξοδρομιακοῦ κουτσομπολιοῦ» προκειμένου νὰ δημιουργήσῃ ἐντυπώσεις εἰς τοὺς ἀφελεστέρους τῶν ἀκροατῶν του. Ὡς φαίνεται, θὰ συνεκινήθη ἀπὸ τὴν τακτικὴν τοῦ π. Καλλίστου, ὅστις δημοσιογραφήσας πρὸ καιροῦ καθ' ἡμῶν, ἐχρησιμοποίησεν ὡς ἐπιχείρημα τῆς δῆθεν ἀντικανονικῆς πορείας μας καὶ τίς. . . κατσαρόλες τῆς κουζίνας μας τὶς ὁποῖες, ὡς γράφει, χρησιμοποιοῦμεν. (25 ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρον)! . . .

11. Μοναχοῦ Καλλίστου Πολατίδη, Ἡ καλὴ πορεία, σελ. 47-8. Ἄγ. Ὅρος 1973 (πολυγρ.).

Καὶ ἤδη, ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη, ἃς ἐρευνήσωμεν περὶ τῆς βασικότητος τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ ἄρθρου: «Ἡ νηστεία πρὸ τῆς θείας Κοινωνίας», τοῦ ὑπογραφέντος ὑπὸ τοῦ ἀρχ. ΓΟΧ κ. Αὐξεντίου. Καὶ κατὰ πρῶτον ἃς ἐξετάσωμεν τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα τούτου, τὰς συνοδικὰς ἤτοι ἐγκυκλίους τῶν ἐτῶν 1819, 1878 καὶ 1905, ὡς ἀναπτύσσονται εἰς τὰς παραγράφους 2 καὶ 4 τοῦ ὡς ἄνω κειμένου.

Καὶ διὰ μὲν τὴν πρώτην σὲ πληροφορῶ, ὅτι συνετάγη ἐν Κων)λει τὸ 1819 ὑπὸ τοῦ ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Β' καὶ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου, ἀποσταλεῖσα εἰδικῶς πρὸς τοὺς ἐρίζοντας μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Ἀγιορείτας, διὰ τὸ θέμα τῆς συνεχοῦς προσελεύσεως ἐν τῇ θείᾳ Μεταλήψει. Εἰς αὐτὴν, ἐνῶ οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ ὠρισμένης πρὸ τῆς θ. κοινωνίας νηστείας, τονίζεται ἐν τούτοις τὸ κατωτέρω: «Περὶ δὲ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Μεταλήψεως ἔστε βέβαιοι καὶ γινώσκετε, ὅτι ΧΡΕΟΣ ἔχουσιν οἱ εὐσεβεῖς ΕΝ ΕΚΑΣΤῃ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ νὰ προσέρχωνται καὶ νὰ μεταλαμβάνωσιν τοῦ ζωοποιῦ σώματος· διὰ τοῦτο καὶ προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ: «Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε»...

Σχετικῶς δὲ μὲ τὴν συνοδικὴν ἐγκύκλιον τοῦ 1878, τὴν συγγραφῆσαν εἰδικῶς διὰ τὰς ἑτεροδιδασκαλίας τοῦ Μακράκη, αὕτη, ὅλως ἀνοικείως διὰ συνοδικὸν ἔγγραφον, κατέρχεται εἰς ἐπίπεδον ὄντως διαστροφῆς καὶ πλαστογραφίσεως τῆς ἀληθείας, προκειμένου νὰ κατηγορήσῃ τὸν Σίφνιον διδάσκαλον ὡς μὴ καλῶς ἐρμηνεύοντα καὶ ἐφαρμόζοντα τὸ θέμα τῆς σωματικῆς προετοιμασίας τοῦ μέλλοντος νὰ μεταλάβῃ πιστοῦ. Πρὸς τοῦτο, δὲν ἐδειλίασεν τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον, νὰ παρουσιάσῃ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον κηρύσσοντα προσέλευσιν εἰς τὸ μυστήριον δῆθεν μόνον μετὰ τὰς τεσσαρακοστὰς τῶν νηστειῶν(!), μιμηθέντες οἱ συντάκται τοῦ τὰς ἐνεργείας τῶν πρὸ 100 περίπου ἐτῶν πλαστογραφησάντων τὸν αὐτὸν ἅγιον ἀντικολληβιδίων Μοναχῶν, διὰ ν' ἀναιρεθοῦν μετ' ὀλίγον εὐκόλως ἀπὸ τοὺς δξυγράφους καλάμους τῶν ἁγίων Μακαρίου - Νικοδήμου εἰς τὸ περιώνυμον ἔργον των περὶ τῆς συνεχοῦς Μεταλήψεως. (σ. 80 - 86).

Τελικῶς ὅμως καὶ οἱ συντάκται τῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1878, πιεζόμενοι ὑπὸ τῆς διδαχῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πράξεώς της, ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσουν καὶ ἄκοντες, ὅτι ἐν ἑκάστη θείᾳ λειτουργίᾳ εἶναι ἐλεύθεροι οἱ πιστοὶ νὰ προσέρχωνται εἰς τὸ μυστήριον, χωρὶς ν' ἀναφέρουν ΟΤ-ΔΕΝ συγκεκριμένον περὶ τῆς ἀπαιτουμένης προηγουμένως σωματικῆς προ-

ετοιμασίας, διότι ὅ,τι θὰ ὤριζον δι' αὐτοὺς ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόζον καὶ οἱ ἴδιοι, διὸ καὶ προετίμησαν σωφρόνως τὴν... σιγὴν!

Παρὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω, ὁ συντάκτης τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τῆς ΦΩΝΗΣ θεωρεῖ ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἐγκύκλιοι «διετύπωσαν τὴν ὑπὸ τῆς δλότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐκπεφρασμένην θεολογικὴν γνώμην(!), ἐνῶ, ὡς εἶδομεν, ΟΥΔΕΝ ἀναφέρουν περὶ τοῦ τρόπου τῆς σωματικῆς προετοιμασίας τῶν συνεχῶς προσερχομένων, πράγμα πὺ ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχήν ἀπασχολοῦν ἡμᾶς θέμα, ἐνῶ ἀμφοτέραι ἐπεκρότησαν τὸ συνεχὲς καὶ ἐλεύθερον τῆς προσόδου, θεωρήσασαι μάλιστα τοῦτο ὡς «ἐπιβαλλόμενον» ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄναφορικῶς δέ, τέλος, πρὸς τὸ κείμενον τῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1905, τὸ ὁποῖον καὶ παρουσιάζεται ὑπὸ τοῦ συντάκτου ὡς ἰσχυρότατον ἐπιχείρημα κατὰ παντὸς συνεχῶς κοινωνοῦντος διὰ μόνης τῆς ἐγκρατείας, σοῦ γράφω τὰ ἐξῆς. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τι σημεῖον τῆς ἀνωτέρω ἐγκυκλίου ἀναφέρεται ὅτι οἱ πνευματικοὶ πρέπει ν' ἀπαιτοῦν νηστείαν «οὐ μόνον παρὰ τῶν τετράκισ τοῦ ἔτους ἢ καὶ σπανιώτερον κοινωνούντων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν συχνότερον εἰς μετάληψιν τοῦ Δεσποτικοῦ Σώματος καὶ Αἵματος προσερχομένων, ἰδιαιτέρως δὲ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ἐφιστῶντες, μηδέποτε ἔνεκα τῆς συχνῆς Μεταλήψεως παραμελοῦντες τὴν ὑποχρέωσιν τῆς διαληφθείσης προπαρασκευῆς...».

Ὡς ὁμως ἡ ἐγκύκλιος τοῦ 1878 συγγραφεῖσα κατὰ τῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν τοῦ Μακράκη ἀνέμιξε ἐν αὐτῇ καὶ τὴν χολὴν τοῦ ψεύδους καὶ τῆς προσωπικῆς ἐμπαθείας, κατὰ τοῦ ἐλέγχοντος τὰς παραβάσεις τῶν συνοδικῶν ἀνδρῶς, οὕτω καὶ ἡ τοῦ 1905 συνεγράφη ἐκ παρομοίων προσωπικῶν λόγων κατὰ τοῦ Λυκείαρχου - Θεολόγου Κ. Διαλησμᾶ (Σιφνίου), ὅστις ἐδέχετο καὶ ἐδημοσιογράφει ὑπὲρ τῆς συνεχοῦς μεταλήψεως διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ μόνον, συμφώνως πρὸς τὰ ἀνάκαθεν κρατήσαντα ἐν τῇ Ὀρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ. Τοῦτο ὁμως ἠρέθισε σφόδρα τὸν ἐπὶ ἔτη πολέμιον τοῦ Μακράκη ἐπίσκοπον Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Ἰωάννην Μαρτίνον, ὅστις ἐκ πάθους κινούμενος καὶ ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ἐν προκειμένῳ ἀλήθειαν, παρέσυρε τὴν σύνοδον τοῦ 1905, ἧς καὶ μέλος ὑπῆρχε, εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου. Ποῖος βεβαιοῖ τὰ ἀνωτέρω; Ὁ καθηγητὴς κ. Π. Τρεμπέλας εἰς ἄρθρον τοῦ δημοσιευθὲν εἰς τὸν ἀναμνηστικὸν ὑπὲρ τοῦ κ. Διαλησμᾶν τόμον τοῦ ἔτους 1946, ὑπὸ τὸν τίτλον: Κωνσταντίνος Διαλησμᾶς. Σοῦ μεταφέρω τὸ ἐνδιαφέρον ἡμᾶς τμήμα:

«Ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀγῶνας τοῦ Διαλησμᾶ ἀξιωματικῶς τυγχάνει καὶ ὁ περὶ τῆς συνεχοῦς θείας κοινωνίας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνεπλάκη λόγῳ σφοδρᾶς καὶ ἀδικαιολογήτου ἐπιμονῆς τοῦ ἀοιδίου ἐπισκόπου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Ἰωάννου Μαρτίνου. Ὁ Διαλησμᾶς εἶχε δημοσιογραφήσει

ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τὴν ἀρθρογραφίαν τοῦ δ' ἐκείνην ἐξέδωκε καὶ εἰς δύο τευχίδια εἰς τὰ ὁποῖα ἀνέπτυσσε καὶ ἀπεδείκνυε πειστικώτατα πρῶτον μὲν, ὅτι ἡ συνεχῆς θεία κοινωνία ὄχι μόνον ἐπιτρέπεται, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ ὑποχρέωσιν ἐπιβεβλημένην εἰς πάντα ὀρθῶς καὶ ἐπιμελούμενον τῆς πνευματικῆς ζωῆς χριστιανόν, ἔπειτα δέ, ὅτι νηστεία κατὰ τὰς πρὸ τῆς θείας κοινωνίας ἡμέρας δὲν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἀλλ' ἐπεκράτησεν αὕτη ἐξ ἔθους καὶ μόνον.

Ὁ ἐπίσκοπος Γόρτυνος παρατυχὼν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1905 διεδήλωσεν εἰς δημόσια ἐπ' ἐκκλησίαις κηρύγματα τὴν ὀξείαν διαφωνίαν τοῦ πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ Διαλησιᾶ, ἠπέιλει δὲ ὅτι, ὅταν μετ' ὀλίγους μῆνας θὰ ἐκαλεῖτο ὡς συνοδικός, θὰ ἀφώριζεν τοῦτον καὶ θὰ ἔκλειε τὰ ἐκπαιδευτήρια αὐτοῦ. Ὁ Διαλησιᾶς ὀλίγων προσέχων τὰς ἀπειλὰς ταύτας ἐξηκολούθησεν ἀναπτύσσων τὰς ἀπόψεις του, τότε δὲ ἀκριβῶς προέβη καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν μνημονευθέντων δύο τευχιδίων. Ἀλλὰ ὁ ἐπίσκοπος Γόρτυνος εὐθύς ὡς ἀνέλαβεν ὡς συνοδικός τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἤγειρε σφοδρὸν ζήτημα ἐν τῇ συνόδῳ, συνεδιάσθη δὲ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους Θεβῶν καὶ Λεβαδείας Ἱερώνυμον καὶ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Παρθένιον, συνοδικούς συνέδρους, διατελοῦντας εἰς συνενόησιν πρὸς ἐπιβουλευομένους τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Μητροπολίτου Θεοκλήτου παράγοντας καὶ πολιτικούς.

Ἡ διαμάχη προελάμβανε οὕτω σοβαρὸν χαρακτήρα, τοῦ ἐπισκόπου Γόρτυνος ἐπιμέμοντος νὰ περιλάβῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ αἵρετικοῦ οὐ μόνον τὸν Διαλησιᾶν, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς εἰς τὴν «Ἀνάπλασιν», νὰ κατακριθῇ δὲ καὶ αὐτὸ τὸ περιοδικόν. Ὁ μητροπολίτης Θεόκλητος δεξιῶς τότε χειρισθεὶς τὸ ζήτημα ἔπεισε τοὺς περὶ τὴν «Ἀνάπλασιν» νὰ ὑπογράψωσι δῆλωσιν, διὰ τῆς ὁποίας ἀνεγνωρίζετο ἐξ ἑνὸς μὲν ὅτι ἡ συνεχῆς θεία κοινωνία ἐπιτρέπεται, ἐξ ἑτέρου δέ, ὅτι ἡ πρὸ αὐτῆς νηστεία ἀποτελεῖ ἔθος ἱερὸν, τοῦ ὁποίου δὲν προετίθεντο αὐτοὶ νὰ κηρύξωσι τὴν ἀθέτησιν. Μεθ' ὃ πρὸς Ἰκανοποίησιν καὶ τοῦ ἐπισκόπου Γόρτυνος συγκατετέθη, ὅπως ὑπογραφῇ καὶ ἐγκύκλιος συνοδική, εἰς τὴν ὁποίαν γενικῶς συνίστατο ἡ πρὸ τῆς θείας κοινωνίας ἐξομολόγησις καὶ νηστεία καὶ εἰς ἐκείνους ἔτι τῶν χριστιανῶν, οἵτινες συχνότερον προσήρχοντο εἰς τὴν μετάληψιν». (σ. 29 - 30).

Οὕτως ἡ ἐμπάθεια καὶ ἡ ὀλίγη παιδεία ἑνὸς ἐπισκόπου ἐγένετο αἰτία νὰ παρουσιασθῇ μία σύνοδος ἀγνοοῦσα τὴν κανονικὴν διδασχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ προκαλοῦσα σύγχυσιν ἔνθα ἔπρεπε νὰ ἐπικρατῇ πλήρης εἰρήνη καὶ τάξις. Τονίζω τὰ ἀνωτέρω, διότι ἐὰν ἠλήθευον εἰς τοὺς λόγους των οἱ συντάκται τῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1905 καὶ ὑπὸ τὴν λέξιν «συχνότερον» ἠνόουν καὶ τοὺς συνεχῶς μεταλαμβάνοντας, τότε γεννᾶται δι' αὐτοὺς τὸ ἐξῆς τραγικὸν ἐρώτημα. Διατί δὲν ἐτήρουν καὶ οἱ ἴδιοι ὁποῖα ἐθεώρουν διὰ τοὺς πι-

στοὺς ὡς ὑποχρεωτικὰ καὶ ἀναγκαῖα, ἐφ' ὅσον καὶ αὐτοὶ προσήρχοντο συνεχῶς; Μήπως ἐπειδὴ ἦσαν κληρικοί; Μὰ αὐτὸ ἐρμηνευόμενον σημαίνει ὅτι εἰς τοὺς κληρικούς ἐπετράπη νά... παρανομοῦν(!), ὅπερ καὶ ἀκουόμενον μόνον προκαλεῖ τὴν ἀποστροφὴν τοῦ σώφρονος ἀκροατοῦ. Διὰ νὰ μὴ λέγω ὅμως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰδικὰς μου σκέψεις, σοῦ παραθέτω κατωτέρω τί ἀναφέρει σχετικῶς ἐπ' αὐτοῦ ὁ πρῶτος πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Κολλυβάδων, ὁ πολὺς ἐν γνώσει καὶ ἀρετῇ Νεόφυτος ὁ Καυσικαλυβίτης.

«Καὶ ποῦ τῶν ἱερῶν Κανόνων ὠρίσθη ποτὲ οἱ μὲν ἱερεῖς νὰ μὴ νηστεύουν οἱ δ' ἄλλοι νὰ νηστεύουν; Τὰ γενικῶς καὶ δι' ὅλους ἐπιτρεπόμενα ἢ ἀπηγορευμένα, ἐν τῶν ὁποίων τυγχάνει καὶ ἡ νηστεία ὡς καὶ ἡ κατάλυσις αὐτῆς, δὲν ξεχωρίζουν πρόσωπα, ὥστε εἰς τοὺς μὲν νὰ ἐπιτρέπουν, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους (νὰ μὴ ἐπιτρέπουν), ἀλλ' ἔχουν κανονισθῆ δι' ὅλους παρομοίως.

» Ἐὰν λοιπὸν ἔχη ἀπαγορευθῆ νὰ καταλύη ὁ ἱερεὺς, πῶς δὲν ἐντρέπεται, ἢ μᾶλλον πῶς δὲν πάει νὰ κρυφθῆ κάπου ὁ τὰ ἀπηγορευμένα πράττων παπᾶς; Διότι τὸ νὰ λέγη: «ἐγὼ εἶμαι παπᾶς καὶ δὲν ὑποχρεοῦμαι νὰ νηστεύω», τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ σὰν νὰ λέη: «εἰς ἐμὲ τὸν παπᾶ ἐπιτρέπεται νὰ πράττω τὰ ἀπηγορευμένα» πράγματος τοῦ ὁποίου τί ἄλλο ἤθελε εἶναι παραλογώτερον;

Ἐὰν πάλιν ἐπιτρέπεται (ἢ θ. κοινωνία δηλ. καὶ ἄνευ νηστείας) διατὶ λοιπὸν καὶ ἐκ ποίου δικαιώματος τὰ δι' ὅλους κοινὰ χρησιμοποιεῖ μόνον δι' ἑαυτόν;

» Τὸ λεγόμενον: «ὁ κοπιῶν γεωργὸς πρέπει πρῶτος νὰ μεταλαμβάνη τῶν καρπῶν τοῦ κόπου του» ἐτέθη ἀντὶ τοῦ: «αὐτὰ ποὺ διδάσκει τις τοὺς ἄλλους νὰ πράττουν πρέπει αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ εἶναι ἐφαρμοστής», κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον Ἀλεξανδρείας. Συνεπῶς καὶ κατ' ἀνάγκην, ἢ ὁ ἱερεὺς πρῶτος θὰ ἐφαρμόζη τὴν νηστείαν ποὺ διδάσκει νὰ τηροῦν οἱ ἄλλοι, ἢ δὲν θὰ καταναγκάζη τοὺς ἄλλους νὰ τηροῦν παρὰ τοὺς κανόνας, ὅσα αὐτὸς δὲν ἐπήρμοςεν προηγουμένως. Ὅποτε, ἐὰν ἐκεῖνος δὲν νηστεύη, οὔτε οἱ ἄλλοι ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ νηστεύουν τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν καὶ γενικῶς τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας (ὅπου ὑπάρχει κατάλυσις)· ἀντιθέτως μάλιστα, ὅπως τὰς νηστησίμους τῶν ἡμερῶν νηστεύουν οἱ πιστοί, οὕτως καὶ τὰς ἐπιτρεπούσας κατάλυσιν θὰ καταλύουν, ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΔΗΛΑΔΗ Ο ΜΗ ΚΟΙΝΩΝΩΝ ΑΛΛΑ ΚΑΙ Ο ΜΕΛΛΩΝ ΝΑ ΜΕΤΑΛΑΒΗ.

Οὕτως, οὔτε τὰς ἡμέρας ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τὰς νηστεύομεν ἢ ὄχι, (ἐννοῶ τὴν Δευτέραν, Τρίτην, καὶ Πέμπτην) πάση βία πρέπει νὰ τὰς νηστεύωμεν, (ἐκτὸς λόγῳ ἐπιτιμίου ΔΕΝ ΕΝΝΟΩ ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΚΟΙΩΝΙΑΣ ΠΟΤ ΘΑ ΛΑΒΩΜΕΝ, ἀλλὰ διὰ κάτι ποὺ ἡμαρτήσαμεν)· καὶ τοῦτο διότι οὔτε τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων ἐντελλόμενα

ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γούστο μας νὰ τὰ τηρήσωμεν ἢ ὄχι, οὔτε πάλιν τὰ ἐξαρτώμενα ἀπὸ τὴν θέλησίν μας, εἴμεθα ἠναγκασμένοι ὀπωσδήποτε νὰ ἐφάρμοσωμε».

Διὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅμως ἀκόμη περισσότερον τὸ ἄτοπον τοῦ συντάκτου τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου τῆς ΦΩΝΗΣ, μὲ τὸ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐγκύκλιον τοῦ 1905 πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀπόδειξιν τῶν ἀντιπαραδοσιακῶν του ἀπόψεων, σοῦ γράφω καὶ τὰ ἐξῆς:

Ἐὰν πᾶσα συνοδικὴ ἐγκύκλιος ἀπετέλη ἀλάθητον ἔκφρασιν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας — διότι ὡς τοιαύτη μᾶς τὴν ἐπαρουσίασεν ὁ συντάκτης τοῦ ἀναιρουμένου ἄρθρου — τότε τὸν ἐρωτῶμεν: πῶς αἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκ. πατριαρχῶν Γαβριὴλ καὶ Προκοπίου, αἱ καταδικάσασαι τὸ περὶ συνεχοῦς θ. μεταλήψεως ἔργον τῶν ἁγίων Μακαρίου - Νικοδήμου, ἐπιβαλοῦσαι συγχρόνως βαρύτερα ἐπιτίμια καὶ εἰς τοὺς τολμήσαντας τὴν ἀνάγνωσίν του, κατεφρονήθησαν ὑπὸ τῷ διαδόχῳ των Νεοφύτου τοῦ Ζ', ἀθώωσαντος πανηγυρικῶς μετὰ τῆς συνόδου του τὸ ἀνωτέρω ἔργον, ὅπερ καὶ ἐχαρκτήρισαν «ὡς πάνυ ψυχοφελές καὶ σωτήριον»;! Πῶς ἢ ἐγκύκλιος τοῦ 1878 τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἢ καταδικάσασα τὸν τρόπον προσελεύσεως εἰς τὸ μυστήριο τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μακράκη, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῆς τοῦ ἔτους 1886 συνοδικῆς ἐγκρίσεως δι' ἧς ἐπευλογεῖτο ἢ ἐπανέκδοσις τοῦ περὶ συνεχοῦς θ. μεταλήψεως ἔργου, χαρακτηρισθέντος μάλιστα ὡς «λίαν χρησίμου καὶ ὠφελίμου» διὰ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἐνῶ, ὡς γνωστόν, τὸ ἐν λόγῳ ἔργον πλέκει τοὺς ὠραιότερους ὕμνους διὰ τοὺς καὶ καθ' ἡμέραν εἰσέτι δυναμένους νὰ μεταλαμβάνουν, καὶ συνεπῶς μόνον δι' ἐγκρατείας προσερχομένους, ὡς δηλαδὴ καὶ οἱ κληρικοί;

Πῶς ἐπίσης ὁ πατριάρχης Ἄνθιμος (Κων)λεως «ἐπεκύρωσε τὸ βιβλίον περὶ συνεχοῦς Μεταλήψεως τοῦ Κ. Διαλησμᾶ»¹² ἐνῶ πρὶν 2 ἔτη, ὡς παρηκολούθησας, ἢ ἐγκύκλιος τοῦ 1905 εἶχε συγγραφῆ εἰδικῶς πρὸς καταπολέμησιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀνωτέρω ἔργου ὅπερ ἐνομιζέτο ὡς κακόδοξον;! Καὶ συνεχίζομεν. Ἐὰν ὁ συντάκτης τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου τῆς ΦΩΝΗΣ πιστεύει ὅτι πᾶσα συνοδικὴ ἐγκύκλιος τυγχάνει ἀλάθητος καὶ δικαία, τότε ΔΙΑΤΙ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις τῶν ἐτῶν 1926, 1935, 1950, 1951 τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ὁποίων ἀποφάσεων οἱ Παλαιοσημερολογῖται ἐχαρκτηρίζοντο ὡς «σχισματικοί» καὶ καθηροῦντο οἱ ἀρχιερεῖς των;!... Οὐχὶ διότι ἀντεφέροντο πρὸς τὰς ἱεράς παραδόσεις καὶ τὴν ἐν προκειμένῳ ἀλήθειαν;

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἀγαπητὴ Ἰωάννη, ἀναφορικῶς πρὸς ὅλας τὰς

12. Θεοδοσίου Ἀγιοπαυλίτου, Μοναχοῦ, Ὁ Ἀγνοημένος Θησαυρός, σ. 58, Θεσσαλονίκη.

συνοδικὰς ἀποφάσεις, ἀκόμη καὶ τῶν λεγομένων Οἰκουμενικῶν συνόδων, θὰ ἰσχύη αὐτὸ τὸ ὁποῖον πρὸ αἰώνων πολλῶν διεκήρυξεν ὁ μέγας Θεόδωρος ὁ Στουδίτης: «Σύνοδοι τοίνυν οὐ τὸ τὸ ἀπλῶς συνάγεσθαι ἱεράρχας τε καὶ ἱερεῖς, κἀν πολλοὶ ὄσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ φυλακῇ τῶν κανόνων· καὶ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς δοκεῖ τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῷ κανόνι καὶ γνώμονι τῆς ἀκριβείας». Συνεπῶς τὸ ἀνωτέρω ἐπιχείρημα τῶν ἐγκυκλίων, ὡς δῆθεν μὴ ἐπιτρεπουσῶν συνεχῆ θ. μετάληψιν δι' ἐγκρατείας καὶ μόνον, τυγχάνει ἀναληθές καὶ ἀπορριπτέον.

Οὐδεμία διαφορὰ κλήρου καὶ λαοῦ

Ἐπειδὴ πολλάκις τονίζω ὅτι δὲν ὑφίσταται οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ κλήρου καὶ λαοῦ, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν προσέλευσιν εἰς τὸ θεῖον μυστήριον, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ μὴ ἀφήσω ἀναπόδεικτον καὶ τὸν λόγον μου τοῦτον, σοῦ παραθέτω κατωτέρω τὴν σχετικὴν διδαχὴν τῶν ἁγίων συγγραφέων τοῦ περὶ συνεχοῦς μεταλήψεως ἔργου:

«Ἐπάρχουσι τινες εὐλαβεῖς, οἱ ὁποῖοι μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς, ὅταν ἴδωσι χριστιανόν τινα νὰ μεταλαμβάνη συχνά, τὸν ἐμποδίζουσι καὶ τὸν ὀνειδίζουσι λέγοντες ὅτι τῶν ἱερέων εἶναι τοῦτο ἴδιον· ἂν θέλῃς νὰ κοινωνῆς συχνά γίνου καὶ σὺ ἱερεύς. Πρὸς τοὺς τοιούτους ἀποκρινόμεθα ὄχι λόγια ἰδικά μας, ἀλλὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἱερῶν συνόδων καὶ τῶν κατὰ μέρος ἁγίων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ λέγομεν ὅτι τὸ ἀξίωμα τῶν ἱερέων εἶναι διὰ νὰ προσφέρωσι καὶ τελειώνωσι τὰ θεῖα δῶρα, ὡς ὄργανα, διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διατὶ μεσιτεύωσι πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸν λαόν, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἱεροπραξίας τὰς ὁποίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ἄλλος τις. Ἐν τῷ καιρῷ τῆς κοινωνίας, δηλαδή ὅταν θέλουν νὰ μεταλάβουν ΚΑΜΜΙΑΝ ΔΙΑΦΟΡΑΝ δὲν ἔχουν οἱ ἱερεῖς ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς ἢ μοναχοὺς, εἰμὴ μόνον ταύτην, ὅτι οἱ μὲν μεταδίδουσιν, οἱ δὲ λαϊκοὶ μετέχουσι· καὶ ὅτι οἱ μὲν ἱερεῖς μέσα εἰς τὸ βῆμα καὶ ἀμέσως, χωρὶς τὴν ἱερὰν λαβίδα, οἱ δὲ λαϊκοὶ καὶ μοναχοὶ ἔξω τοῦ βήματος καὶ ἐμμέσως διὰ τῆς ἱερᾶς λαβίδος μεταλαμβάνουσιν». Καὶ καταλήγουσι περαιτέρω: «Ὅσοι δὲ ἱερεῖς δὲν μεταλαμβάνουν τοὺς μετ' εὐλαβείας καὶ πίστεως προσερχομένους χριστιανοὺς εἰς τὴν θεῖαν κοινωνίαν, ὡς ΦΟΝΕΙΣ κρίνονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν προφήτην Ὡσήε. (σ. 78 - 80).

Ὁ δὲ γνωστός μας Νεόφυτος, στοιχῶν τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἁγίοις καὶ τῇ κανονικῇ διδαχῇ τῆς Ἐκκλησίας, δριμύως ἐλέγχει τοὺς ἱερεῖς ἐκείνους οἱ

δποῖοι ἀρνοῦνται τὴν μετάδοσιν τῶν μυστηρίων εἰς τοὺς πιστούς, ἔνεκα ποι-
κίλων ἀντικανονικῶν λόγων, ἐνῶ περίπτωσις κωλύματος δὲν ὑφίσταται.

«Ἡ λοιπὸν οὐδὲ σὺ θὰ μεταλάβῃς, γράφει πρὸς τὸν ἱερέα, ἢ ἂν θὰ
μεταλάβῃς πρέπει νὰ μεταδώσῃς τὸ μυστήριον καὶ εἰς τοὺς ὁμοίους πρὸς
σὲ πιστούς, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς μετανοίας καθαιρόμενοι γίνονται καὶ ἄξιοι
πρὸς ὑποδοχὴν τούτου... Καὶ ἂν εἶναι τοιοῦτος διὰ σὲ ἅπας ὁ ἐκκλησιαζό-
μενος λαός, ὅμοιος δηλαδὴ πρὸς τὸν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἁμαρτωλὸν τελώνην,
ποίους λοιπὸν καὶ προσκαλεῖς (διὰ τοῦ: «Μετὰ φόβου Θεοῦ πίστεως καὶ ἀ-
γάπης»); Μήπως εἶναι θέατρον ἢ Ἐκκλησία; Πρόσε-
χε Φαρισαῖε, ὑποκριτά... μήπως αὐτὸς ὁ περιφρονούμενος ὑπὸ
σοῦ λαός, ὡς νὰ ἦτο ἁμαρτωλὸς καὶ ὅμοιος πρὸς τὸν τελώνην, κατέλθῃ ἐκ
τοῦ ναοῦ δεδικαιωμένος καίτοι δὲν θὰ μεταλάβῃ, παρὰ σὺ, ὅστις μιμούμε-
νος τὸν Φαρισαῖον προσεύχεται ἐν ἐπάρσει καὶ μεταλαμβάνεις ὡς δῆθεν
ἄξιος. Καὶ λέγω τοῦτο, διότι διὰ τὴν ἰδικὴν σου τρισεπάρατον νομοθεσίαν
τῆς ἀραιᾶς προσελεύσεως στέκεται ἀμετόχως καὶ περιφρονητικῶς ἐνώπιον
τῶν ἀχράντων μυστηρίων, παρὰ διὰ τὰς ἁμαρτίας του».

Ταῦτα γράφουν οἱ ἄγιοι καὶ διδάσκαλοι τῶν ἱερῶν λογίων, διότι γνω-
ρίζουν καλῶς ὅτι οὔτε ἀγιώτεροι, οὔτε ἀξιώτεροι γίνονται οἱ ἱερεῖς τῶν
κοσμικῶν λόγῳ τῆς ἱερωσύνης καὶ μόνον. Ἡ Ἐκκλησία προκειμένου διὰ τὴν
προσέλευσιν εἰς τὸ μυστήριον δὲν διέκρινεν ἱερεῖς ἀπὸ λαϊκοὺς, ἀλλ' ἐκ
πάντων ἀπήτησεν «χιτῶνα γάμου», ἦτοι τὴν μὴ ὑπαρξιν πνευματικοῦ κω-
λύματος, καὶ οὐδὲν πλεόν.

Τονίζω τὰ ἀνωτέρω, διότι εἶναι πράγματι τρομερὸν εἰς τὴν σημερι-
νὴν ἐποχὴν μας, ὅπου μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ ἀγῶνος διατηρεῖται τις εἰς
κατάστασιν πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως καὶ δυνατότητος προσελεύσεως εἰς
τὸ θεῖον μυστήριον, νὰ ΦΟΒΑΤΑΙ νὰ πλησιάσῃ ἐλευθέρως τὸ Ἅγιον Πο-
τήριον, διότι θὰ τὸν ἀποδιώξῃ ποῖος; Ὁ λειτουργῶν ἱερεύς, ὅστις ἀγνοῶν
τὴν ἐν προκειμένῳ διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐφαρμοζῶν ἰδικὰ του τυπικὰ
παραληφθέντα ἀπὸ τὸν... Γέροντά του, ἢ τὸν παραδελφόν του(!), ἀναγ-
κάζει τοὺς πιστοὺς εἰς ὑποχρεωτικὴν ἀραιὰν θ. κοινωνίαν, οὐχὶ διὰ λόγους
ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ ἔνεκα ἰδικῶν του προγραμμάτων καὶ τυπικῶν!!!

Οὕτω, βάσει τῶν ἀνωτέρω-ἐθίμων, ἢ προσέλευσις κατὰ τὴν Κυρια-
κὴν εἰς τὸ Ποτήριον τῆς Ζωῆς, τὴν κατ' ἐξοχὴν δηλαδὴ ἡμέρα τῆς θείας
Εὐχαριστίας, θεωρεῖται... καινοτομία καὶ ἀσέβεια(!), ὡς ἐπίσης καὶ τὸ
συχνῶς μεταλαμβάνειν, πράγματα δηλαδὴ τὰ ὅποια κατ' ἐξοχὴν ἢ Ἐκκλη-
σία ἀπαιτεῖ καὶ θεωρεῖ ὡς σημεῖα θεοσεβείας τοῦ πιστοῦ καὶ σεβασμοῦ πρὸς
τὴν φωνὴν της.

Δὲν σκέπτονται ὅμως οἱ ἀνωτέρω ἱερεῖς καὶ πνευματικοί, ὅτι κάποτε
ὁ λαὸς θὰ γνωρίσῃ τὴν ἐν προκειμένῳ ἀλήθειαν καὶ τὰ καταπατούμενα ἀσυ-

στόλως δικαιώματά του και δὲν θ' ἀνεχθῆ πλέον τὴν ἀνωτέρω διαγωγὴν τῶν ποιμένων του, οἱ ὅποιοι ἀντὶ νὰ τρέφουν τὰ λογικά των πρόβατα τά. . . λιμοκτονοῦν κυριολεκτικῶς μὲ τὰς προσωπικὰς των ἰδιορρυθμίας, ἐνῶ οἱ ἴδιοι ΔΕΝ ΠΡΑΤΤΟΥΝ ΟΥΔΕΝ τῶν ὅσων ἀπαιτοῦν ἀπ' αὐτά;! . . . Πόθεν ἐδιδάχθησαν ὅτι τὸ μυστήριον δύναται νὰ διαθέτουν κατὰ τὴν βούλησίν των καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν διδαχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων; Ποία ἱερὰ παράδοσις ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἀνωτέρω τυπικῶν των, τῶν καρπῶν τούτων τῆς κραυγαλέας λειτουργικῆς ἀντικανονικότητος; Πότε θὰ θελήσουν νὰ καρπωθοῦν τοὺς μόχθους ἁγίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἠγωνίσθησαν ἄχρη αἵματος προκειμένου νὰ διατρανώσουν τὴν ἐν προκειμένῳ ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐλευθέραν ἥτοι καὶ ἀκώλυτον προσέλευσιν τῶν μὴ ἐχόντων ἐμπόδιον πιστῶν εἰς τὸν Δεῖπνον τοῦ Θεοῦ;

Συνεπῶς οἱ ἱερεῖς καὶ πνευματικοὶ ποὺ ὀρίζουν διὰ τοὺς μὴ εὕρισκομένους ἐν ἐπιτιμίοις πιστοὺς ὠρισμένους χρόνους καὶ καιροὺς προσελεύσεως των εἰς τὸ μυστήριον, οὐδὲν ἕτερον πράττουν παρὰ νὰ παραβαίνουν κατὰ κράτος τοὺς ἰ. Κανόντας τῆς Ἐκκλησίας, ὑποκείμενοι συγχρόνως καὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὸ τῆς ὑποκρισίας κρῖμα μὲ τὸ νὰ ζητοῦν πράγματα τὰ ὅποια οὔτε διὰ τοῦ δακτύλου των δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ προσψαύσουν¹³! Ἐκτὸς ἐὰν

13. Ὁ γνωστὸς ἡμῖν Καυσοκαλυβίτης λόγιος ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀνωτέρω διαγωγὴν τῶν ἱερέων, οἵτινες ζητοῦν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς νηστείας τὰς ὁποίας οἱ ἴδιοι οὐδὲνως τηροῦν, γράφει τὰ ἑξῆς εἰς τὸν περίφημον Νομοκάνονά του.

«Τῶν ἄρα ἱερουργούντων νηστείαν ἐπὶ τῇ μεταλήψει δῆθεν τῶν μυστηρίων αὐτοὶ μὲν μὴ τηροῦντες, ἑτέροις δὲ νομοθετοῦντες, ἀκούειν μοι μονονουχὶ δοκοῦσι καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῷ δακτύλῳ ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις». Καὶ περαιτέρω: «Εἰ τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων ἢ ἐν ταῖς νενομισμέναις, ἢ ταῖς ἐφ' ἡμῖν ἡμέραις μετ' εὐχαριστίας μεταλήψις ἀπείργει (=ἐμποδίζει) τῶν μυστηρίων, οὐκ ἄλλως ὅτι μὴ, ὡς κοινοῦσα (=μολύνουσα) ἀπείργει πῶς οὖν σὺ μόνος τῶν ἀπάντων ἀμόλυντος, μεταλαμβάνων ἀδελῶς τῶν κατὰ σὲ κοινοῦντων τοὺς τούτων μεταλαμβάνοντας; . . . Εἰ δὲ σὲ οὐ κοινοῖ, ὡσπεροῦν οὐδὲ κοινοῖ, πῶς ἄλλοις τὰ φύσει ἀκοινωτὰ κοινοῖς; Διαβολικὴ ὄντως ἢ ἐπίνοια, τοὺς τῶν τοῦ Θεοῦ κτισμάτων, ὡς δῆθεν κοινούντων καὶ εὐχαρίστως καὶ κανονικῶς μεταλαμβάνοντας ἀπείργει τῆς τῶν μυστηρίων μεταλήψεως· ἀξιάγαστον μὲν γὰρ τὸ τῆς νηστείας χρῆμα, ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο ἐπιμεμπτος ἢ τῶν χρωμάτων ἐν ταῖς ἐφ' ἡμῖν καὶ ταῖς μεγαλωνύμοις τῶν ἡμερῶν μετ' εὐχαριστίας μεταλήψις». Καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ ἐμφαντικώτερον:

«Ἦπου σὺ καὶ τοὺς ἐν κυριωνύμῳ μὲν μεταλαβεῖν παρασκευασμένους, τὸ πρὸ αὐτῆς Σάββατον νηστεύειν καταναγκάσεις, τὸ δὲ Σάββατον μὴ νηστεύσαντας, ἀπέιργεις ἐν τῇ ἑξῆς κυριωνύμῳ τῆς μεταλήψεως. Ἄλλὰ οὕτως, ὦ βέλτιστε, κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀφορισμῶ ὑπευθύνους αὐτούς, ἵνα μὴ λέγω καὶ σαυτὸν καταστήσεις καθ' ἑκάτερα· ὁ γὰρ Ἀπόστολος οὐχὶ προηγουμένως νηστευέτω, δοκιμαζέτω φησὶν, ἕκαστος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ τοῦ ποτηρίου πινέτω. Δοκιμάζει δὲ τις ἑαυτὸν, ὃ ἐστὶ δόκιμον, ταῦτ' οὐ εἰπεῖν, δεκτικὸν τῶν μυστηρίων ποιεῖ, οὐ πάντως ἐν νηστείᾳ ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς ἐν ἄλλοις ἡμῖν πλατύτερον πεπρα-

ὑπάρχει ἕτερον εὐαγγέλιον καὶ Πηδάλιον δι' αὐτοὺς τὰ ὁποῖα τοὺς ἐπιτρέπουν ἄλλα νὰ κηρῦσσουν καὶ ἕτερα νὰ πράττουν· θὰ τοὺς εἴμεθα ὑπόχρεοὶ ἐὰν μᾶς ἐγνώριζον τοὺς τίτλους τῶν ἀνωτέρω βιβλίων...

Θεῖα Κοινωνία καὶ Ἐξομολόγησις

Παρομοίως ἐπίσης τυγχάνει λίαν ἀδόκιμος ἡ διδαχὴ τῆς 12ης παραγράφου τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου, ὁμιλούσης περὶ τῆς ἀναγκαίας ἐξομολογήσεως πρὸ ἐκάστης θ. κοινωνίας! Τοῦτο ἀπαιτεῖται μόνον ὅταν ὑπάρχουν πρὸς ἐξομολόγησιν ἁμαρτήματα μεγάλα καὶ δεόμενα, ὡς ἐκ τούτου, ἐπιτραχηλίου. Διὰ τὰ λοιπὰ, τὰ λεγόμενα συγγνωστά, εἶναι ἱκανὴ ἡ κατ' ἰδίαν ἐκζήτησις ὑπὸ τοῦ πιστοῦ τοῦ θείου ἐλέους καὶ τῆς συγγνώμης διὰ τῆς προσευχῆς. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς λέγομεν καὶ εἰς τὴν Κυριακὴν προσευχὴν «καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν», διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐκήρυττεν: «καὶ γὰρ καὶ προσευχῆς δύναμις ἁμαρτημάτων φύσιν σβεννύει καὶ ἀφανίζει ραδίως καὶ ταχέως» (περὶ ἀκαταλ. ε', καὶ περὶ προσευχῆς α'), ἐνῶ ὁ Μ. Βασίλειος εἰς τὸν περὶ μετανοίας λόγον τοῦ γράφει: «Τί εὐχόμεθα; ἵνα ἀφεθῶσιν ἡμῖν αἱ ἁμαρτίαι». Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τῶν καὶ οἱ ἅγιοι Μακάριος καὶ Νικόδημος ἀναφέρουν τὰ κάτωθι σημαντικὰ εἰς τὸ γνωστὸν τῶν ἔργον:

«Ὡ μεγαλεῖα τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνουσιν οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ τὴν συνηθὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν. Ἄγαπᾶς, χριστιανέ, νὰ ἀφεθοῦν καὶ τὰ παραμικρὰ ἐκεῖνα σφάλματα, ὅσα ὡς ἄνθρωπος σφάλλεις, εἴτε μὲ τὰ ὄμματα, εἴτε μὲ τὰ ὠτία σου; πλησίαζε εἰς τὰ μυστήρια μὲ φόβον καὶ συντετριμμένην καρδίαν, καὶ θέλουν ἀφεθοῦν καὶ συγχωρηθοῦν. Τοῦτο βεβαιώνει ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος Ἀντιοχείας λέγων: ἀνίσως καὶ σφάλλωμεν εἰς τινὰ παραμικρὰ καὶ συγγνωστά ἁμαρτήματα, καθὸ ἄνθρωποι, ἢ μὲ τὴν γλῶσσαν, ἢ μὲ τὰ ὠτία, ἢ μὲ τὰ ὀμμάτιά μας, καὶ ἀπατῶμενοι πίπτομεν εἰς κενοδοξίαν, ἢ λύπην, ἢ θυμόν, ἢ εἰς κανένα ἄλλο παρόμοιον, ἃς κατακρίνωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, καὶ ἃς ἐξομολογούμεθα εἰς τὸν Θεόν, καὶ οὕτως ἃς μεταλαμβάνωμεν, πιστεύοντες ὅτι ἡ ἁγία Κοινωνία μᾶς καθαρίζει ἀπὸ τοιαῦτα παραμικρὰ ἁμαρτημάτων. Εἰ δὲ καὶ κάμνομεν ἁμαρτήματα βαρέα σαρκικὰ καὶ ἀκάθαρτα, καὶ ἔχομεν μὲ τὸν ἀδελφόν μας μνησικακίαν, μέχρις οὗ μετανοήσωμεν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτήματα, ἃς μὴ τολμήσωμεν νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὸ θεῖα μυστήρια». (σελ. 71 καὶ 100).

Καὶ διὰ νὰ τονίσουν εἰσέτι περισσότερον τὴν γενομένην εἰς τὴν ψυ-

γμάτευται, διὰ τῶν ὑπεναντιῶν οὐς ἀδόκιμον ἑαυτὸν κατέστησεν· ἢ τοίνυν καὶ σοὶ νηστευτέον, ἢ οὐδὲ ἐκείνοις, οἷς οὐδὲν ἤττον ἢ σοὶ μεθ' ἡμέραν μεταληπτέον!»

χήν εὐεργεσίαν ἐκ τῆς ἀφέσεως τῶν τοιούτων παραπτωμάτων διὰ τῆς συνεχῆς μεταλήψεως καὶ τῆς παρεχομένης οὕτω δυνατότητος νὰ εὐρίσκονται οἱ πιστοὶ συνεχῶς εἰς κατάστασιν πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως καὶ καθαρότητος, προσθίετον :

« Ἀκούεις, χριστιανέ μου, πόσα χαρίσματα λαμβάνεις ἀπὸ τὴν συχνὴν κοινωνίαν; Ὅτι καὶ τὰ παραμικρὰ ἐκεῖνα ἁμαρτήματά σου καὶ τὰ συγγνωστά συγχωροῦνται, καὶ αἱ πληγαὶ σου ἰατροῦνται καὶ γίνεσαι ὄλος ὑγιῆς; Τί ἄλλο μακαριώτερον εἶναι, ἀπὸ τὸ νὰ προετοιμάζῃσαι πάντοτε νὰ μεταλαμβάνῃς, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν καὶ προετοιμασίαν τῆς θ. μεταλήψεως νὰ εὐρίσκεται πάντοτε ἐλεύθερος ἀπὸ ἁμαρτίας;... Καὶ ποία ἄλλη εὐδαιμονία μπορεῖ νὰ εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτήν;» (σ. 72).

Πρὸς τί ὄμως αἱ περισσότεροι ἀποδείξεις, ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἐξομολόγησις πρὸ ἐκάστης θ. κοινωνίας μὴ ὑπαρχόντων σοβαρῶν ἁμαρτημάτων; Μήπως οἱ ἱερεῖς δὲν πράττουν παρομοίως, τὰ πρόσωπα δηλαδὴ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἔχουν ὡς πρὸ τυπὸν οἱ πιστοὶ εἰς τὸν βίον των^{13α};

Περὶ νηστείας καὶ μετανοίας

Ὡς λοιπὸν δύναται τις νὰ προσέρχεται εἰς τὸ μυστήριον καὶ ἄνευ προηγουμένης ἐξομολογήσεως, προκειμένου περὶ συγγνωστῶν ἁμαρτημάτων, οὕτω δύναται νὰ προσέρχεται καὶ διὰ μόνης τῆς ἐγκρατείας, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ καταφρονῇ τὸν λόγον τοῦ Μ. Βασιλείου «μετάνοια χωρὶς νηστεία ἀργή», καὶ συνεπῶς ὡς ἄνευ δηθὲν μετανοίας προσερχόμενος, ἐνεκα τῆς ἐγκρατείας. Ὁ Μ. Βασίλειος εἰπὼν ἐν τῷ β' αὐτοῦ λόγῳ περὶ νηστείας: «πάντα χρόνον ἢ νηστεία ὠφέλιμος ἐστίν», δὲν συμπεριέλαβεν εἰς τὸν χρόνον αὐτὸν καὶ τὰς

13α. Κατωτέρω παραθέτομεν καὶ πάλιν λόγους τοῦ μεγάλου Κουσοκαλυβίτου ἱεροδιακόνου, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ἡ ἀλήθεια τῶν ἀνωτέρω λόγων μας καὶ ἡ... ἀδιέξοδος εἰς ἣν καταλήγει πᾶς κληρικός, ὅστις θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς συνεχῶς καὶ ἀδιορίστως κοινωνοῦντα πιστὸν πράγματα τῶν ὁποίων ὁ ἴδιος δὲν τυγχάνει ἐφαρμοστῆς:

«Ὁὐδὲ γὰρ ἀνάγκη τοὺς μεθ' ἡμέραν μεταλαμβάνοντας, καὶ τῶν συγγνωστῶν ἁμαρτημάτων ἕμμεσον μεθ' ἡμέραν ποιεῖσθαι τὴν ἐξαγόρευσιν· ἐπεὶ οὐδ' αὐτοὶ οἱ μεθ' ἡμέραν ἱεουργοῦντες, καυχῆσονται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν ἀπὸ ρύπου, οὐδ' ἂν ἡ μία ἡμέρα ἢ ζωὴ αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἁμαρτίαις καὶ αὐτοὶ, προσηλωμένοι κατὰ τὸν Χρυσόστομον (ὁμιλ. εἰς Ἀπόστ. Πέτρον καὶ Ἡλίαν τὸν προφήτην, τόμ: α', σ. 756). Ἀλλὰ καὶ οὗτοι μεθ' ἡμέραν ἱεουργοῦντες, οὐ μεθ' ἡμέραν καὶ ἐμμέσως ἐξαγορεύουσι πάντως τὰ κατὰ δίονοιαν, οἱ καὶ ὡς λειτουργοὶ μάλιστα πάντων ἐξαγορεύειν ὀφείλοντες». (Νομοκάνων, φυλ: 386 β).

εορτασίμους ημέρας, οὔτε ἐπίσης ἐκείνας εἰς τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ἀπαγορεύει τὴν νηστείαν, ἢ ἐπιτρέπει τὴν κατάλυσιν. Μία τοιαύτη ἐκδοχὴ καὶ ἐρμηνεία θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πνεῦμα μετανοίας κατὰ τὰς Δευτέρας, Τρίτας καὶ Πέμπτας τῆς ἐβδομάδος, καὶ ὅτι ἡ μετάνοια τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς χάνεται καὶ καταστρέφεται κατὰ τὰ Σαββατοκύριακα τῆς περιόδου ταύτης, λόγῳ τῆς ὑπαρχούσης καταλύσεως! Ποῖος ὅμως σοβαρὸς ἄνθρωπος εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχυρισθῇ κάτι τέτοιο;

Δέον ἐπίσης νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ Μ. Βασίλειος ἐν τῷ α' περὶ μετανοίας λόγῳ τοῦ ἀνέφερεν καὶ τὸ ἐξῆς σημαντικὸν τὸ ὁποῖον τελείως ἠγγνόησεν ὁ καλὸς συντάκτης τοῦ ἄρθρου τῆς ΦΩΝΗΣ. «Μὴ ἐν τῇ ἀποχῇ μόνῃ τῶν βρωμάτων τὸ ἐκ τῆς νηστείας ἀγαθὸν ὀρίζου. Νηστεία γὰρ ἀληθῆς, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, ἢ τῶν κακῶν ἀλλοτριώσεις». Διὰ τοῦτο καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐτόνιζεν: «Νηστεία, ἢ τῶν ἁμαρτημάτων ἀναχώρησις». Συνεπῶς, συμπεραίνει σχετικῶς ὁ πολὺς Νεόφυτος, «ἢ τῶν κακῶν ἀλλοτριώσεις, ἢ ἀληθῆς λέγω νηστεία, αὕτη ἐστὶν ἢ τῆς ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΑΡΧΗ. Διότι, συνεχίζει, οἱ ὀρίζοντες τὴν νηστείαν ἐν μόνῃ τῇ τῶν βρωμάτων ἀποχῇ, νομοθετοῦν πρᾶγμα ἐνάντιον εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, μὲ τὸ νὰ ἐπιβάλλουν δηλ., ἢ ἀποχῇ τῶν βρωμάτων κατὰ τὸ Σάββατον δι' ὅσους θὰ μεταλάβουν τὴν Κυριακὴν — διὰ νὰ εἶναι δῆθεν ἐν μετανοίᾳ μετέχοντες τοῦ μυστηρίου — ἢ ἀποχῇ τῆς θείας κοινωνίας ἐν τῇ Κυριακῇ, ὡς τυγχάνοντες ἀμετανόητοι οἱ τὸ Σάββατον μὴ νηστεύσαντες», πράγματα δηλαδή ἀμφοτέρω ἀπηγορευμένα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας¹⁴.

14. «Ὅτι οὐχὶ διὰ τὴν μετάληψιν τῶν μυστηρίων ἔχουν νομοθετηθῆ αἱ νηστεῖαι φανερώνον, ἀφ' ἐνὸς μὲν οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες, οἵτινες ἀπαγορεύουν τὴν ἐν Σαββάτῳ νηστείαν, ἐνῶ συγχρόνως τοὺς παρευρισκομένους πιστοὺς εἰς τὴν τέλει τοῦ μυστηρίου ἀφορίζουν ἐὰν δὲν μεταλάβουν — τοῦτο δὲ γίνεται κατ' ἐξοχὴν τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς: πρέπει γὰρ νὰ μεταλάβωμεν κατ' αὐτὴν τῶν φορικτῶν μυστηρίων καὶ κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον — ἀφ' ἑτέρου δὲ (φανερώνον) καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι πρὸ πάντων ἔπρεπε νὰ νηστεύουν καθότι λειτουργοῦν: αὐτοὶ ὁμως προσπαθοῦν καὶ μὴ νηστεύοντες κατ' ἐκάστην τὰ μυστήρια». Καὶ καταλήγει μὲ τὰ ἐξῆς σοβαρώτατα: «Οἱ πνευματικοὶ ἄρα ποὺ καταναγκάζουν διὰ παντὸς τρόπον αὐτοὺς ποὺ θὰ μεταλάβουν τὴν Κυριακὴν νὰ νηστεύσουν τὸ Σάββατον, αὐτοὺς δὲ πάλιν ἐκ τῶν πιστῶν ποὺ δὲν νηστεύουν τὸ Σάββατον, νὰ μὴ μεταλάβουν τὴν Κυριακὴν, δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι μὲ αὐτὸ ποὺ κάνουν ἁμαρτάνουν διπλῶς, διότι καθιστοῦν τοὺς ἀνωτέρω πιστοὺς ὑπευθύνους εἰς τὸν ἀφορισμὸν τῶν ἱερῶν Κανόνων; Ἐννοοῦμεν θεδαίως τοὺς μὴ ἔχοντας κώλυμα...» Καὶ περαιτέρω: «Ἀνάγκη ἄρα τοὺς ληψομένους ἐν Κυριακῇ, ἢ νηστεύοντας τὸ Σάββατον ἀφορίζεσθαι μὲν τοὺς λαϊκοὺς, καθαιρεῖσθαι δὲ τοὺς κληρικοὺς, ἢ λύοντας τὸ Σάββατον, μὴ λαβεῖν ἐν

»Οὕτω, συνεχίζει, κατὰ τὴν νέαν τῶν ἀγραμμάτων γραμματέων καὶ νομικῶν νομοθεσίαν, θὰ πρέπη ἀναγκαίως καὶ ἐναντίως πρὸς τὸν κανόνα (τὸν 65ον τῆς ΣΤ'), ἢ νὰ νηστεύουν οἱ μέλλοντες νὰ κατατρυφήσουν τοῦ μυστηρίου τὴν διακαινήσιμον ἐβδομάδα, ἢ μὴ νηστεύοντες, μηδὲ τῶν μυστηρίων νὰ μεθέξουν, ὡς δῆθεν ἀμετανόητοι! Καὶ καταλήγων συμπεραίνει τὰ κάτωθι μὲ τὴν γνωστὴν του διαλεκτικὴν. «Μᾶλλον δέ, ἐπειδὴ διὰ πάντας καὶ πάντοτε καὶ καθημερινῶς, λέγω, τυγχάνει ἀπαραίτητος ἡ μετάνοια, καθ' ὅτι οὐδεὶς ἀναμάρτητος, ἔστω καὶ ἂν ὁ θίος του εἶναι μιᾶς ἡμέρας ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνάγκη πᾶσα, κατὰ τοὺς δρίζοντας τὴν νηστείαν μόνον εἰς τὴν τῶν βρωμάτων ἀποχὴν, καὶ ἐπομένως καὶ τὴν μετάνοιαν, νὰ συμβαίνουν δύο ἄτοπα τὰς μεγαλωνύμους τῶν ἡμερῶν ἔνθα ἐπιτρέπεται ἡ κατάλυσις· ἢ λόγῳ τῆς ἀπαγορεύσεως ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων τῆς νηστείας κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς νὰ ἐξαφανίζεται καὶ ἡ μετάνοια, ἢ λόγῳ τοῦ ἀπαραιτήτου καὶ συνεχοῦς τῆς μετανοίας νὰ εἰσάγεται καὶ εἰς τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἀναγκαίως καὶ ἡ νηστεία!». . .

Ἴδου τὰ τραγικὰ ἀποτελέσματα τῆς μονομεροῦς ἐρμηνείας τῶν ἱερῶν λογίων τὰ ὁποῖα ἐρμηνεύσας ὁ κ. συντάκτης κατὰ τὸ δοκοῦν, ἢ μᾶλλον ὑποστήριξιν ἑνὸς προκαθωρισμένου σκοποῦ κατέληξεν εἰς ὅλως ἐναντία τῆς ἱερᾶς παραδόσεως συμπεράσματα, εἰς μίαν καθαρὰν. . . ἑτεροδιδασκαλίαν, μιμηθεὶς εἰς τοῦτο τῶν πρὸ καιροῦ «κατακρεουργήσαντα» ἕτερον χωρίον τοῦ Μ. Βασιλείου Μοναχὸν Παῦλον, τοῦ ὁποῖου τὴν σχετικὴν ἀναίρεσιν δύνασαι, Ἰωάννη, νὰ ἴδῃς εἰς τὸ τεῦχος: ΟΤΑΝ ΑΙ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΓΙΝΩΝΤΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ. . . ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ.

Εἰς προσθήκην τῶν ἀνωτέρω καὶ βεβαίωσιν, καὶ διὰ νὰ μὴ «λέγωμεν ὅσα δὲν εἶπαν οἱ πατέρες», σοῦ παραθέτω σχετικὰς γνώμας τοῦ ὄντως «εὐχαριστιακοῦ πατρός, θείου Χρυσοστόμου. «Τιμὴ γὰρ νηστείας, γράφει, οὐχὶ ἢ τῶν σιτιῶν ἀποχὴ, ἀλλ' ἀμαρτημάτων ἀναχώρησις» καθ' ὅσον ὁ δρίζων τὴν νηστείαν εἰς μόνην τὴν τῶν βρωμάτων ἀποχὴν «οὗτος ἐστὶν ὁ τὰ μέγιστα ἀτιμάζων τὴν νηστείαν». Ταῦτα καὶ ἕτερα τοῦ θείου πατρὸς ἔχων ὑπ' ὄψιν του καὶ ὁ Ἁγιορείτης σοφὸς γράφει: «Τόσον εἶναι ἡ νηστεία μόνη τῆς ἀδρανῆς καὶ ἀδύνατος ν' ἀξιῶση τὸν ἄνθρωπον, ὥστε καὶ τεσσαρακονθήμερος τοιαύτη νὰ μὴ ἀρκῆ πρὸς θ. μετάληψιν, χωρὶς τὴν ἀρε-

Κυριακῇ καὶ τοῖς αὐτοῖς πάλιν ἐπιτιμίαις ἐνέχεσθαι. Ὁρᾶς ἦν ὁ πολὺς ἄνθρωπος ἔχει πρόληψιν πῆ φέρουσα τοὺς αὐτῆς καταστρέφει τροφίμους;». (Κῶδιξ Ἀκαδημίας Βουκουρεστίου 222, φύλ: 352 α καὶ 1185 α).

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρᾶξιν καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Τύπον» ἄρθρα τῶν: α) Καθηγουμένου Διονυσίου κ. Γαβριὴλ (φύλλον 1 Νοεμβ. 1972), β) π. Ἀλεξοπούλου (φύλλον 1 Ἰαν. 1973) καὶ γ) Μιχ. Τσίριμπα (φύλλον 1 Μαρτίου 1973) ἐπιμένοντα εἰς τὸ ἀδύνατον τῆς προσελεύσεως ἐν τῷ Μυστηρίῳ δι' ἐγκρατείας καὶ μόνον τῶν συνεχῶς κοινωνούντων!

τὴν τῆς ψυχῆς, κατὰ τὸν ἱ. Χρυσόστομον. (Πρὸς Ἀντιοχ. κβ΄., καὶ ὁμιλ. ιζ΄ πρὸς Ἐφεσ.)· τόσον δὲ πάλιν ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν ἀρετῆ, τοῦ συνειδότης λέγω ἢ κάθαρσις εἶναι ἱκανή, ὥστε, κατὰ τὸν αὐτὸν πατέρα, **ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΝΗΣΤΕΙΑΣ** νὰ δύνανται τις νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ μυστήριον». (Εἰς τοὺς τὰ πρῶτα πάσχα...). Δυστυχῶς καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου πατρὸς δὲν ἔλειπον αἱ περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς νηστείας παρερμηνεῖαι, πρῶγμα ὅπερ ἠνάγκασε τὸν πρῦτανιν τοῦ ἄμβωνος νὰ εἶπῃ περὶ αὐτῆς: «Ἀλγῶ γὰρ ὅταν τῶν ἄλλων ἡμελημένων τοιαύτην νομίζητε ἀρκεῖν εἰς σωτηρίαν ἡμῶν, τὸ ἔσχατον τοῦ χοροῦ τῶν ἀρετῶν ἔχουσα μέρος» (μζ΄ εἰς Ματθ.).

Συνεπῶς καιρὸς νὰ καταλήξωμεν καὶ ἡμεῖς τώρα μὲ τὸ κατωτέρω συμπέρασμα τοῦ Καυσοκαλυβίτου λογίου: «Καὶ τί λέγω Λαμπροφῶρον καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἑβδομάδα καὶ Κυριακὴν ἐκάστην; **ΠΑΣΑ ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΝ Εἴτε ἐκεῖ προηγοῦμένην ἡμερᾶν ΝΗΣΤΗΣΙΜΟΝ Εἴτε οὐκ** προσκαλεῖ λόγῳ τῆς φύσως τῆς **ΠΑΝΤΑΣ**, πλὴν τῶν ἐχόντων ἐμπόδιον, νὰ συμμετάσχουν τῆς ὑπερ αὐτῶν ἀκριβῶς προσενεχθείσης θυσίας».

Ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη,

Ὁ μὴ ἔχων κώλυμά τι καὶ ἄρα μὴ ὑπάρχων ὑπὸ κανόνα πνευματικοῦ, κατὰ τὴν τάξιν καὶ παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας, δύναται νὰ μετέχῃ εἰς πᾶσαν θυσίαν μυστικὴν εἰς ἣν καὶ παρευρίσκειται, ἀνεξαρτήτως ἂν τὴν προηγουμένην ὑπῆρχε κατάλυσις ἢ ὄχι, ἀρκεῖ ἀφ' ἑσπέρας νὰ ἔχῃ τηρήσῃ τὴν τῶν ἱερέων εἰς τὴν λειτουργικὴν φυλλάδα διαλαμβανομένην ἐγκράτειαν καὶ νὰ τηρῇ τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ νηστείας τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον ἡ ἁμαρτία, δὲν ὁμιλῶ περὶ τῆς συγγνωστῆς — ὑποχρεώνει τὸν πιστὸν νὰ προσέλθῃ, προηγουμένως διὰ τῆς δεούσης μετανοίας προπαρασκευάσας ἑαυτὸν, εἰς τὴν ἐξομολόγησιν καὶ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ σχετικὸν ἐπιτίμιον τοῦ πνευματικοῦ, περιέχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν νηστείαν, τὴν ὁποίαν πάντοτε πρέπει νὰ ἐρμηνεύῃ ὡς διὰ τὴν **ΑΜΑΡΤΙΑΝ** ὑποβληθεῖσαν εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ διὰ τὴν μέλλουσαν προσέλευσιν εἰς τὸ μυστήριον, ὡς περιτρώνας ἀπεδείχθη καὶ ἐκ τῶν προεκτεθέντων.

Παρερμηνειῶν συνέχεια

Τὰ λεγόμενα ἐπίσης ὑπὸ τοῦ ἀρθρογράφου εἰς τὰς παραγράφους 5, 6, 7 καὶ 12 (δ) δὲν ἔχουν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὸ θέμα μας, ἐφ' ὅσον ὁμιλοῦν γενικῶς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς νηστείας καὶ οὐχὶ περὶ τῆς πρὸ τῆς

θείας μεταλήψεως τοιαύτης. Ὡς ἀντιλαμβάνεσαι, ἐτέθησαν διὰ λόγους δη-
μαγωγίας καὶ μόνον, ὥστε ἀναγινώσκων ταῦτα ὁ ἀπλοῦς ἀναγνώστης νὰ
φάντασθῇ καὶ πιστεύσῃ ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ καταργήσεως τοῦ θε-
σμοῦ τῆς νηστείας, τοῦ διατρέχοντος ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν καὶ ἀγιάζοντος τοὺς
πιστούς! Τὰ τῶν παραγράφων 8 καὶ 9 ἀνῆρέθησαν ἐν τοῖς προηγουμένοις
πλήρως, τὸ δὲ χωρίον τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου: «νηστεύομεν ἐπειδὴ μέλλο-
μεν μυστηρίοις προσιέναι», τὸ ὁποῖον ὁ συντάκτης ἀποσπάσας ἀπὸ τὴν ὀρ-
γανικὴν του ἐνότητα τῆς παραγράφου 8 παρέθεσεν μόνον του καὶ αὐτοτε-
λῶς ἐν τῇ παραγράφῳ 12(ε) ὡς τὸ συμπερασματικὸν δῆθεν πιστεύω τοῦ
ἁγίου πατρὸς, ἀναφορικῶς πρὸς πᾶσαν προσέλευσιν ἐν τῷ μυστηρίῳ, ἀπο-
τελεῖ ἕτεραν. . . πλαστογραφίαν τῶν ἰδεῶν τοῦ χρυσοῦ ρήτορος καὶ ἐξη-
γοῦμαι τὸ διατί.

Ἐν πρώτοις σοῦ παραθέτω τὴν πλήρη πρότασιν ἐντὸς τῆς ὁποίας εὐ-
ρίσκει τὴν ὀρθὴν του ἐρμηνείαν τὸ ἀνωτέρω χωρίον. «Οὐ γὰρ διὰ τὸ πά-
σχα νηστεύομεν, οὐδὲ διὰ τὸν σταυρόν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἁμαρτήματα τὰ ἡμέ-
τερα, ἐπειδὴ μέλλομεν μυστηρίοις προσιέναι». Ἴδου καὶ ἡ ἐρμηνεία του:
«Διότι δὲν νηστεύομεν διὰ τὸ χαρμῶσυνον γεγονός τοῦ Πάσχα, οὐδὲ διὰ
τὸν σταυρὸν πού ὑπέμεινε ὁ Κύριος πρὸς σωτηρίαν μας, ΑΛΛΑ ΔΙΑ ΤΑ
ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΑ ΜΑΣ, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ μεταλάβωμεν καὶ ἡ νηστεία
συνεργεῖ πρὸς ἐξιλέωσίν των». Ἀσφαλῶς καὶ μόνον ἀπὸ τὴν ἐρμηνείαν θὰ
διέγνωσες τὴν παραποίησιν ἣν ὑπέστησαν τὰ ἱερὰ λόγια! Παρομοίως ἐρ-
μηνεύων τὰς σκέψεις τοῦ ἱεροῦ πατρὸς καὶ ὁ Νεόφυτος γράφει: «Οὐδὲ γὰρ
διὰ τὸν σταυρόν, ἢ τὸ Πάσχα, εἶτ' οὖν (= δηλαδὴ) τὴν τῶν μυστηρίων
μετάληψιν, ὁ Χρυσόστομός φησιν, νηστεύομεν».

Ἄλλὰ καὶ ἐκ τῆς συνεχείας τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ πατρὸς δυνάμεθα
νὰ βεβαιώσωμεν τὰ ἀνωτέρω: «Εἰ τοίνυν ἀγάπης ὑπόθεσις καὶ καύχημα
ὁ σταυρός, λέγει ὁ ἱ. πατήρ, μὴ λέγωμεν ὅτι δι' αὐτὸν πενθοῦμεν· οὐ γὰρ
πενθοῦμεν δι' ἐκεῖνον, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ διὰ τὰ οἰκτεῖα ἁμαρτή-
ματα· ΔΙΑ ΤΟΥΤΟ ΝΗΣΤΕΤΟΜΕΝ· ὁ γοῦν κατηχούμενος, οὐδέποτε
πάσχα ἐπιτελεῖ (ἦτοι μεταλαμβάνει σ. ἡμ.) καίτοι νηστεύων κατ' ἐνιαυ-
τόν, ἐπειδὴ προσφορᾶς οὐ κλινωνεῖ». Καὶ καταλήγει, «Ὡστε ὁσάκις ἂν προ-
σίης μετὰ καθαρῶ συνειδότος, πάσχα ἐπιτελεῖς, ΟΥΧ ΟΤΑΝ ΝΗΣΤΕΤ-
ΣΗΣ, ἀλλ' ὅταν τῆς θυσίας ἐκείνης μετάσχῃς. Ὅσάκις γὰρ ἂν φησιν ἐσθί-
ητε. . . τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε· πάσχα δὲ ἐστὶ τὸν θάνατον
τοῦ Κυρίου καταγγέλλειν· ὁσάκις δὲ εἰπὼν, κύριον ἐποίησε τὸν προσιόντα,
πάσης ἡμερῶν παρατηρήσεως ἀπαλλάξας αὐτόν». Καὶ οἶονεὶ πανηγυρίζων διὰ τὰ ἀνωτέρω, ὁ πολλὰ παθῶν διὰ τὴν ἐπικρά-
τησιν τῆς ἐλευθέρως καὶ συνεχοῦς προσόδου Νεόφυτος ὁ ἱεροδιάκονος, συμ-
περαίνει:

«Ἄς φιμωθῶν λοιπόν, οἱ νομοθετοῦντες ὅτι δῆθεν τετράκις τοῦ χρόνου ἐπιτρέπεται μόνον νὰ μεταλαμβάνωμεν, καὶ ὅτι ἀπαραίτητως πρέπει νὰ προηγηθῆται νηστεία πρὸ τῆς μεταλήψεως, ἀκούοντες, ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ Ἀποστόλου, νὰ ποιῇ αὐτεξούσιον τὸν μέλλοντα μεταλαβεῖν, ὥστε καὶ τετράκις τῆς ἑβδομάδος νὰ μετέχη, μᾶλλον δὲ ὅσας φορὰς θέλει, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ θείου Χρυσοστόμου, οὐχ' ἀπλῶς ἐν νηστείᾳ, ἀλλ' ἐν συνειδότη καθαρῶ κρίνοντος τὴν ἀρίστην προσέλευσιν. Ἐὰν βεβαίως, λέγει ὁ πατήρ, καὶ ὁ μὴ νηστεύων μετὰ καθαροῦ προσέλθῃ συνειδότος, πάσχα ἐπιτελεῖ, ὡς μὴ μολυνούσης τὴν συνειδησιν ἢ τῶν βρωμάτων ἐπιτρεπομένη μετάληψις· τοῦτο γὰρ εἶναι ἔργον τῆς ἀκρασίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ νηστεύων τις δύναται νὰ μολύνεται, ἐφ' ὅσον ἤθελε ἀπολαύσει τὴν ξηροφάγον τροφήν του μετὰ περισσῆς λαιμαργίας καὶ πλεονασμοῦ»!.

Ὡς πιστεύω, ν' ἀντιλαμβάνεσαι, ἀναφέρων τοὺς ἀνωτέρω λόγους τοῦ θείου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ μεγάλου Νεοφύτου δὲν ἐπιθυμῶ νὰ κηρύξω τὴν κατάργησιν τῆς πρὸ τῆς θείας μεταλήψεως νηστείας διὰ τοὺς ἀραιῶς προσερχομένους, ὡς πολλάκις με διαβάλλουν ὅτι ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ διὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἀφ' ἑνὸς πλαστογράφῃσιν ἐν προκειμένῳ τῶν ἰδεῶν τοῦ ἱεροῦ πατρός, καὶ τὴν δυνατότητα, ἀφ' ἑτέρου, προσελεύσεως εἰς τὸ μυστήριον καὶ ἄνευ νηστείας διὰ μόνης τῆς ἀφ' ἑσπέρας ἐγκρατείας, πάντων τῶν συχνῶς προσερχομένων, ὡς περιτράνωσ καὶ πασιφανῶς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς αἰωνοβίου ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἁγίων πατέρων.

Διὰ τὰς παραγράφους 14, 15, ἔνθα ἀναφέρεται ἡ κατὰ δύναμις νηστεία τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, τί νὰ εἶπω; Εἴκοσι δλοκλήρους σελίδας ἀφίερωσα εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον τοῦ βιβλίου περὶ αὐτῆς (Ε.Σ. σ. 178 - 198) δὲν τοῦ ἤρκεσαν;!...

Τέλος ἡ 13 παράγραφος ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ κωμικοῦ δι' ὅσα παραθέτει, θέλων νὰ ὑποστηρίξῃ ὡς ἀπαραίτητον τὴν πρὸ τῆς θ. κοινωνίας νηστείαν διὰ πάντα. Ἐὰν ὄντως ἡ Ἐκκλησία ὤρισε νηστείαν τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανείων ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, ὡς γράφει, τότε διατὶ δὲν ὤρισε καὶ τὴν προπαραμονὴν τῆς ἑορτῆς νηστείαν, ἀφοῦ καὶ τὴν παραμονὴν γίνεται μέγας ἁγιασμός τοῦ ὁποίου μετέχουν οἱ πιστοί; Ἐὰν ἦτο ἀναγκαία ἡ νηστεία διὰ τὸν ἁγιασμόν καὶ συνεπῶς πολὺ πῶς ἀναγκαία διὰ τὴν θ. μετάληψιν, ὡς ἰσχυρίζεται, τότε διατὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν παραμονὴν τῆς κατ' ἑξοχὴν ἡμέρας προσελεύσεως τῶν πιστῶν εἰς τὸ μυστήριον, τὴν Κυριακὴν, ὤρισε ὑποχρεωτικὴν κατάλυσιν ἐν Σαββάτῳ, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε, ἐὰν εἶχε δίκαιον ὁ ἀρθρογράφος τῆς ΦΩΝΗΣ νὰ πράξῃ τὸ ἀκριβῶς ἐναντίον;!... Καὶ διὰ νὰ μνησθῶμεν καὶ πάλιν τοῦ Ἀγιορείτου σοφοῦ: «Ἐὰν ὀπωσδήποτε τυγχάνει ἀπαραίτητος ἡ νηστεία τοῖς

μέλλουσι νὰ μεταλάβουν, πῶς ὁ ἱ. Χρυσόστομος προτρέπει τοὺς ἔχοντας καθαράν τὴν συνείδησιν νὰ κοινωνήσουν καὶ ἄνευ νηστείας, πῶς πάλιν οἱ ἱερεῖς μεταλαμβάνουν ἄνευ νηστείας, ἐνῶ εἰδικῶς αὐτοί, ὡς καὶ προσπαθόντες τοῦ Ἄμνου, θὰ ἔπρεπε νὰ νηστεύουν περισσότερο;».

Ταῦτα, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ θεολογικὸν καὶ κανονικὸν μέρος τοῦ ἀναιρεθέντος ἄρθρου, διὰ νὰ παραλείψω τὴν γενομένην παραποίησιν καὶ συνεπῶς πλαστογράφησιν τῆς ἀληθείας ἐν τῇ παραγράφῳ 3 αὐτοῦ, ἔνθα ἀναφέρονται τέσσαρες δῆθεν ἑτεροδιδασκαλίας, δι' ἰσαριθμῶν προτάσεων. Γράφω τοῦτο, διότι, ἀφ' ἑνὸς ἅπασαι αἱ δῆθεν ἑτεροδιδασκαλίας, ἐν τῇ ὀρθῇ των ἑρμηνείᾳ ἀποτελοῦν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δέ, στεροῦνται ἐγκυρότητας, ἐφ' ὅσον δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ συντάκτου, π ο ὗ ὑ π ὸ π ο ἰ ο υ καὶ π ῶ ς ἀ κ ρ ι β ῶ ς ἐ λ έ χ θ η σ α ν, ἢ ἐ γ ρ ά φ η σ α ν. Σ χ η τ ι κ ῶ ς δ ῆ μ ῆ τ ῆ ν τ ε λ ε υ τ α ἰ α ν τ ο ὔ τ ω ν, ἦ τ ι ς ἀ π ο τ ε λ ε ἶ ἰ δ ι κ ῆ ν μ ο υ π ρ ὶ τ α σ ι ν ἐ ν τ ε λ ῶ ς π α ρ α π ε π ο ι η μ ῆ ν η ν καὶ κ ε κ ο λ ο β ω μ ῆ ν η ν, σ ῆ π α ρ α π έ μ π ω εἰς τὴν σελίδα 184 τοῦ ἔργου μου, διὰ νὰ ἴδῃς τὴν ἀληθῆ της μορφὴν καὶ νὰ κρίνῃς περὶ τοῦ ἐπιτελεσθέντος γνησίως παραμορφωτικοῦ ἔργου τοῦ ἀρθρογράφου!...

Κατόπιν τούτων, δὲν θὰ εἶχε δίκαιον τις νὰ κατηγορήσῃ τοῦτον, οὐ μόνον ὡς ἐμπαθῆ καὶ πλαστογράφον τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ ἑτεροδιδασκαλοῦντα, μὲ τὸ πρόσθετον σὺν τοῖς ἄλλοις ἀμάρτημα τῆς παραπλανήσεως τοῦ ἀρχιεπ. κ. Αὐξεντίου, ὅστις ἀσφαλῶς, ὡς θέλω νὰ πιστεύω, καλῆ τῇ πίστει ἐδέχθη νὰ ὑπογράψῃ μίαν τοιαύτην ἀρθρογραφίαν¹⁵;

15. Βεβαίως δι' ὅσων γράφομεν ἀνωτέρω δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ παραλληλίσωμεν τὴν ἀνωτέρω πρᾶξιν τοῦ κ. Αὐξεντίου μὲ τὴν ἐνέργειαν ἐκείνην τοῦ κυροῦ Χρυσόστομου (π. Φλωρίνης), δι' ἧς ἀνεκάλει τὰ ὑπὲρ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς τοῦ μακαρίτου ἱερομονάχου παπα-Γερασίμου Ἀγιοβασιλείατου γραφέντα ἐν τῇ ἐπιστολῇ του τῆς 1 Ἰουλ. 1946, διὰ τῆς νέας τοιαύτης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουλ. 1946!

Ἐκεῖνος, οὐ μόνον εἶχε ἀληθῆ καὶ ὀρθὴν γνῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος, ἀλλὰ ὑπῆρξε «καὶ θῦμα» τῶν ἐγγράφων κατηγοριῶν τοῦ Ἐπιγραμματέως τοῦ Ἱ. Συνδέσμου τῶν Ζηλωτῶν Πατέρων, ὅστις Γραμματεὺς, διὰ σπιλῶση τὸν ἀνωτέρω ἱερομόναχον, μετῆλθεν κατὰ τὴν συγγραφὴν τῶν πληροφοριῶν του, τὴν μέθοδον τῶν Μοναχῶν: Ἰακώβου, Ἠλία καὶ Παύλου... Ὁ τελευταῖος μάλιστα τούτων ἐπικαλεῖται ἐσχάτως εἰς τὸ ἄρθρον του: «Καταγγελία διὰ τὸ λιβελλογράφημα τοῦ Μ. Θεοδορήτου» (ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ, φύλλον 25 Δεκ. 1973 σ. 10 - 13), τὴν ἐπιστολὴν τῆς 22/8 - 46 ὡς ἐπιχείρημα καθ' ἡμῶν, λόγῳ τῆς συμφωνίας μας πρὸς τὸν αἰόδιμον ἄνδρα!

Τρανωτάτης ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω, ἢ μὴ ἐμφάνισις ἄχρι τῆς σήμερον τοῦ ζητουμένου ἀντιγράφου τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς τοῦ Ἱ. Συνδέσμου, διὰ νὰ ἴδωμεν ποῖαι πληροφορίες παρεσχέθησαν εἰς τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον περὶ τοῦ παπα-Γερασίμου, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ΑΠΟΚΡΥΨΙΣ τῆς ἀποσταλείσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπου διαφωτιστικῆς ἐπιστολῆς του πρὸς τοὺς Ζηλωτὰς πατέρας, διὰ τῆς ὁποίας ἐνουθέτει τούτους ὅπως μὴ σκανδαλίζωνται διὰ τὴν Κανο-

Ἐπιλεγόμενα

Ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη,

Ἴσως νὰ σ' ἐξάλισα μὲ τὰ γραφόμενά μου· ἄλλοι ὁμως ἔχουν τὸ κρῖμα δι' αὐτό, καίτοι θέλω νὰ πιστεύω ὅτι θὰ συνέβη τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον, καὶ μετ' ἀνακουφίσεως θὰ διεπίστωσης ὅτι ὁ παλαιός σου φίλος καὶ συμμαθητῆς «δὲν ἐξετράπη τῆς εὐθείας», οὐδὲ ἐγένετο κῆρυξ ἑτεροδιδασκαλίας...

Τὸ θλιβερόν πάντως εἰς ὄλην αὐτὴν τὴν ἱστορίαν εἶναι τὸ ἐξῆς· ἡ ἀνέντιμος τακτικὴ τῶν ἀντιφρονούντων, οἱ ὅποιοι ἀντὶ νὰ ἐρευνήσουν, ὡς ὄφειλον, ἀπροκαλύπτως καὶ εὐγενῶς περὶ τοῦ ποῦ κεῖται ἡ ἐν προκειμένῳ ἀλήθεια, οὗτοι, ἐξ ἀντιθέτου, ἡναλώθησαν κυριολεκτικῶς εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τρόπων καὶ μεθόδων συσκοτίσεως καὶ παρερμηνείας τῆς, πρᾶγμα ὅπερ ἀναλυόμενον οὐδὲν ἕτερον σημαίνει, παρὰ γνῶσιν τοῦ ἀναληθοῦς τῆς διδασκαλίας των καὶ προσπάθειαν, ἐλλείψει ταπεινώσεως, διακονίας αὐτῆς διὰ παντὸς τρόπου καὶ μέσου!

Ἄς εὐχηθῶμεν διὰ μίαν ταχεῖαν ἀνάληψιν καὶ ἐπιστροφὴν των ἐν πνεύματι ἀληθοῦς ταπεινώσεως καὶ μαθητείας εἰς τὸ ἀλάθητον διδασκαλεῖον τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε ὁ σπορευὺς τῶν ἐν τῷ ἀγρῷ τῆς Ἐκκλησίας ζιζανίων νὰ δεχθῆ καιρίαν καὶ ἐξ αὐτῶν τὴν πληγὴν, ὁρῶν «τούς ποτε κατηγόρους τῆς ἀληθείας», συνηγόρους αὐτῆς καὶ πιστοὺς μαθητάς...

Τοὺς θερμοὺς χαιρετισμούς μου εἰς πάντας τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς.

Εὐχόμενος νὰ διέλθῃς ἐν ὑγείᾳ, ἐγκρατεῖᾳ καὶ φυλακῇ τῶν αἰσθήσεων καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς διατελῶ μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Ἱερὰ Σκήτη Ἀγίας Ἄννης - Δευτέρα Κυριακὴ Τῶν Νηστειῶν Τοῦ σωτηρίου ἔτους 1974.

Θεοδώρητος Μοναχὸς

Ἱερὰ Σκήτη Ἀγίας Ἄννης
Δευτέρα Κυριακὴ Τῶν Νηστειῶν
Τοῦ σωτηρίου ἔτους 1974.

νικὴν καὶ κατὰ πάντα σύμφωνον πρὸς τὴν διδαχὴν καὶ πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας πορείαν τοῦ Ἀγιοβασιλειάτου ἀσκητοῦ. Ἐρωτῶμεν διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν: Διατί δὲν ἔρχονται εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα; Διατί οἱ κάτοχοί των φοβοῦνται νὰ τὰ ἐμφανίσουν; Δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι μόνον ὁ «τὰ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς... ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ;»... Διὰ περισσοτέρας λεπτομερείας ὁ βουλόμενος ἄς ἀναγνώσῃ τὰς σελ. 46-51 καὶ 60-62 τῆς Εἴχαρι-Στιακῆς Σὺμμετοχῆς ἐν ἁγίῳ ὀρεῖ.

